

Komisje Stałe Rady Miasta Proszę o wypracowanie stanowiska
11.11.2020 r.
Kostrowski

Projekt

z dnia 10 grudnia 2020 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA KOBYŁKA**

z dnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kobyłka na lata 2021 - 2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 16b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kobyłka na lata 2021 - 2026 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kobyłka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADA MIASTA KOBYŁKA

wpłynęło dn. 11.12.2020 r.

SPRAWDZONO POD WZGLĘDEM
FORMALNO - PRAWNYM

Żaneta Bartoszek

RADCA PRAWNY

**LOKALNE
BADANIA
SPOŁECZNE**

WSPIERAMY LOKALNĄ POLSKĘ!

**Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta
Kobyłka na lata 2021-2026**

Wstępna wersja dokumentu

Lokalne Badania Społeczne dla Miasta Kobyłka

**MIASTO
KOBYŁKA**

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	3
1.1. Cel opracowania dokumentu	3
1.2. Podstawa prawna.....	3
1.3. Metodologia opracowania dokumentu.....	4
I. Część diagnostyczna	9
2. Analiza danych zastanych	9
2.1. Ludność i powierzchnia Kobyłki	9
2.2. Sytuacja mieszkaniowa i zasoby lokalowe	11
2.3. Edukacja	12
2.4. Ochrona zdrowia.....	15
2.5. Życie kulturalne, sport i oferta spędzania czasu wolnego	17
2.6. Przedsiębiorczość i lokalny rynek pracy	21
2.7. Bezpieczeństwo publiczne	23
2.8. Analiza problemów społecznych, pomoc społeczna i korzystanie ze wsparcia.....	25
2.9. Ocena jakości życia w Kobyłce	34
2.10. Ocena stopnia integracji społecznej i kapitału społecznego	47
II. Część strategiczno-operacyjna.....	55
3. Analiza strategiczna.....	55
4. Misja, cele, kierunki działań oraz wskaźniki ich realizacji	56
5. Proponowane działania i kluczowe grupy odbiorców	62
6. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja strategii.....	63

1. Wprowadzenie

1.1. Cel opracowania dokumentu

Celem opracowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kobyłka na lata 2021-2026” jest określenie ram lokalnej polityki społecznej, z uwzględnieniem m.in. takich obszarów, jak pomoc społeczna, profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych, profilaktyka innych uzależnień, przemoc w rodzinie, budownictwo socjalne, edukacja publiczna, ochrona zdrowia, jak również integracja i aktywność społeczna mieszkańców.

Dokument powstał w oparciu o materiał źródłowy, zebrany podczas Analizy danych zastanych (desk research), przeprowadzonych badań ilościowych, serii Indywidualnych Wywiadów Pogłębionych z lokalnymi ekspertami, a także spotkań Zespołu ds. Strategii. Strategia została przygotowana w perspektywie czasowej do roku 2026 i obejmuje szeroko rozumianą politykę społeczną Miasta Kobyłka. Opracowanie zawiera część diagnostyczną, w której zamieszczona została pogłębiona analiza sytuacji społecznej Kobyłki. Tam, gdzie było to uzasadnione i możliwe, dane dla miasta przedstawione zostały w ujęciu porównawczym, na tle wskaźników powiatowych, regionalnych i ogólnopolskich, a także z uwzględnieniem danych obejmujących sąsiednie jednostki samorządu terytorialnego. W drugiej, strategiczno-operacyjnej części dokumentu omówione zostały główne problemy Kobyłki, analiza SWOT, a także zestawienie celów ogólnych i szczegółowych wraz z przyporządkowanymi do nich wskaźnikami pomiaru. W Strategii zamieszczone zostały również założenia dotyczące monitoringu i ewaluacji jej wdrażania, ponadto wstępnie określono potencjalne źródła finansowania zaplanowanych działań.

1.2. Podstawa prawna

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań gminy o charakterze obligatoryjnym, co wynika z ustawy o pomocy społecznej. „Art. 16b. 1. Gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej. (...) Art. 17. 1. Do zadań

własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka..."¹. Ponadto ww. ustawa precyzuje najważniejsze elementy, jakie powinny zostać uwzględnione w tego rodzaju dokumentach. „Strategia (...) zawiera w szczególności: 1) diagnozę sytuacji społecznej; 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią; 3) określenie: a) celów strategicznych projektowanych zmian, b) kierunków niezbędnych działań, c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, d) wskaźników realizacji działań..."².

Zgodnie z intencją ustawodawcy, jak również powszechną praktyką strategię rozwiązywania problemów społecznych mają charakter przekrojowy, tj. obejmują szeroki zakres zagadnień i ramy lokalnej polityki społecznej, prowadzonej przez daną jednostkę samorządu terytorialnego. Co istotne, tego rodzaju dokumenty nie muszą ograniczać się wyłącznie do zagadnień wymienionych w art. 16b ustawy o pomocy społecznej. Przeciwnie, ich zakres tematyczny może być znacznie bardziej rozbudowany, zwłaszcza, że analiza różnych zagadnień społecznych w szerszym kontekście jest zabiegiem uzasadnionym merytorycznie. Cechą owych strategii jest również ich wieloletni, długofalowy charakter, co oznacza, że ramy polityki społecznej na poziomie lokalnym są projektowane w dłuższej perspektywie czasowej.

1.3. Metodologia opracowania dokumentu

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kobyłka na lata 2021-2026” została przygotowana na podstawie kilkuetapowych, wzajemnie powiązanych i rozłożonych w czasie działań. Dokument został opracowany z zachowaniem następujących zasad:

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U. 2020 poz. 1876, art. 16b ust.1 i art. 17 ust.1

² Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U. 2020 poz. 1876, art. 16b ust. 2

- kompleksowość, analiza zagadnień społecznych w szerszym kontekście, w tym w ujęciu porównawczym,
- partycypacyjność, zapewnienie udziału różnych grup mieszkańców,
- triangulacja metodologiczna, połączenie różnych metod i technik badawczych.

Prace nad diagnostyczną częścią dokumentu zostały zrealizowane w formie **cyklu badawczego**, polegającego na zastosowaniu **różnych, wzajemnie komplementarnych metod i technik badawczych** (ilościowych i jakościowych), zgodnie z zasadą **triangulacji metodologicznej**. Takie podejście pozwoliło na uzyskanie możliwie pełnej wiedzy i, w konsekwencji, przyczyniło się do sformułowania trafnych wniosków i rekomendacji. **Techniki ilościowe** pozwoliły na uzyskanie „twardych” danych opisujących sytuację społeczną Kobylki za pomocą liczb, procentów i wskaźników. Z kolei **badania jakościowe** zostały przeprowadzone przy użyciu „miękkich”, „rozumiejących” metod. Uzyskany obraz jest wielowątkowy, wielopłaszczyznowy, a także – ze względu na możliwość zestawienia i porównania opinii różnych grup respondentów – wieloperspektywiczny („zasada WWW”).

Grafika 1. Podejście badawcze oparte na zasadzie trzech „w”

Zrealizowany cykl badawczy składał się z następujących elementów:

- Analiza danych zastanych (desk research),

- Badanie ilościowe,
- Badanie jakościowe.

Analiza danych zastanych (desk research)

Analiza danych zastanych (desk research) jest metodą, która została zastosowana w początkowej fazie badania i posłużyła m.in. integracji oraz syntezie dostępnych informacji, związanych z przedmiotem badań. W tym celu skorzystano z dostępnych źródeł informacji: danych statystycznych, dokumentów strategicznych i programowych, raportów, analiz i innych podobnych opracowań. Tę część Analizy Danych Zastanych należy potraktować jako etap przygotowawczy, który dostarczył tzw. tła badawczego, przyczyniając się do skonstruowania optymalnych narzędzi badawczych.

Badanie ilościowe

Pomiar został zrealizowany z wykorzystaniem połączonych technik CAWI (Komputerowo Wspomagany Wywiad Internetowy)³ i PAPI (Paper and Pen Interview – ankieta audytoryjna) na próbie N=181 osób (mieszkańców, lokalnych ekspertów, przedstawicieli miejscowych instytucji). Badanie ilościowe zostało zrealizowane w okresie od maja do października roku 2020. Celem tej części badania było pozyskanie opinii na temat lokalnych potrzeb, zjawisk społecznych i kierunków rozwoju, a także konkretnych działań, które powinny zostać zrealizowane w Kobylce w okresie najbliższych kilku lat.

Badanie jakościowe

Uzupełnieniem powyższych informacji była seria spotkań Zespołu ds. Strategii (składającego się z lokalnych ekspertów), a także Indywidualne Wywiady Pogłębione (IDI) z przedstawicielami miejscowych instytucji publicznych i organizacji pozarządowych. Badanie jakościowe posłużyło pogłębieniu informacji z pomiarów ilościowych. Spotkania

³ Elektroniczna wersja kwestionariusza została umieszczona na serwerze (platformie) wykonawcy i była dostępna w formie linku. Zaproszenie do udziału w badaniu zostało udostępnione na stronie internetowej miasta oraz w oficjalnych mediach społecznościowych.

zostały przeprowadzone według opracowanego wcześniej scenariusza, czasami zawierającego także dosłowną treść pytań, a ich przebieg został zarejestrowany (dźwięk).

Warto zaznaczyć, że wiele prezentowanych w niniejszym dokumencie danych statystycznych odzwierciedla stan z roku 2019, a więc jeszcze sprzed pandemii COVID-19. Kluczowe etapy badawcze przeprowadzono w okresie zagrożenia epidemiologicznego. Powyższa uwaga musi zostać uwzględniona podczas interpretacji uzyskanych wyników, zwłaszcza, że niektóre utrudnienia i ograniczenia istotnie wpłynęły na funkcjonowanie Urzędu Miasta i innych instytucji miejskich, a także sposób świadczenia szeroko rozumianych usług publicznych. Jak można przypuszczać, wspomniane czynniki mogły mieć wpływ na uzyskane wyniki pomiaru, zwłaszcza na poziom satysfakcji z jakości wspomnianych usług czy ocenę niektórych aspektów sytuacji społecznej miasta.

Pandemia koronawirusa powoduje daleko idące implikacje, których znaczenia i skali nie jesteśmy w stanie całkowicie rozpoznać. Jak można przypuszczać, pełne konsekwencje epidemii COVID-19 będą widoczne w dłuższej perspektywie czasowej. Dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość wymusza konieczność rewizji większości prognoz społeczno-gospodarczych. **Prognozowane zmiany spowodują konieczność aktualizacji diagnoz społeczno-ekonomicznych i – co za tym idzie - zmiany lub przynajmniej korekty niektórych priorytetów rozwojowych.** Dobra koniunktura gospodarcza w okresie ostatnich kilku lat miała oczywiście daleko idące skutki na poziomie formułowania celów rozwojowych, projektowanych działań oraz sposobów ich weryfikacji. Prawdopodobna zmiana dotychczasowych trendów w związku z sytuacją epidemiologiczną powoduje konieczność rewizji wspomnianego podejścia, w tym ponownej refleksji nad priorytetami szeroko pojętej polityki społecznej miasta.

Jak już wspomnieliśmy, Kobyłka stoi przed wyzwaniem zarządzania ryzykiem, związanym z pandemią COVID-19, która może przynieść niezaplanowane zjawiska negatywne oraz trudne do przewidzenia konsekwencje. W tym miejscu można zarysować kilka możliwych scenariuszy:

- gwałtowny wzrost bezrobocia oraz narastanie negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych (upadłości i likwidacje, spadek tempa rozwoju gospodarczego, pogorszenie sytuacji na lokalnym rynku pracy, zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z pomocy społecznej itp.),
- konieczność dostosowania lokalnej polityki społecznej, rozwojowej, kulturalnej, edukacyjnej do sytuacji po COVID-19,
- zmniejszenie dochodów miasta (korekta perspektywy budżetowej, WPI).

W tym kontekście pilne wydaje się stworzenie partycypacyjnego modelu zarządzania ryzykiem w warunkach deficytu dostępnych danych, np. z wykorzystaniem takich technik, jak metoda scenariuszowa czy metoda delficka, uwzględniających włączenie interesariuszy miasta w rozwiązywanie sytuacji kryzysowej, a także – szerzej – we współtworzenie polityki rozwoju. Proces wdrażania niniejszej Strategii może być do tego dobrą okazją.

I. Część diagnostyczna

2. Analiza danych zastanych

2.1. Ludność i powierzchnia Kobyłki

Kobyłka jest miastem położonym w województwie mazowieckim, w granicach powiatu wołomińskiego. Miasto graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego: miastem i gminą Wołomin, miastem Zielonka, miastem Marki oraz gminą Radzymin. Kobyłka jest położona w stołecznym obszarze metropolitalnym, o 17 kilometrów od Warszawy. Powierzchnia miasta wynosi ok. 20 km kw. W Kobyłce można wyodrębnić następujące osiedla o umownie przyjętych nazwach: Antolek, Grabicz, Jędrzejek, Kobyłak, Kolonia Chór, Maciołki, Mareta, Nadarzyn, Piotrówek, Sosnówka, Stefanówka, Turów, Zalasiek i Źródnik.

Rysunek 2. Mapka miasta z podziałem na osiedla⁴

⁴„Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Kobyłka. LUDZIE – PRZESTRZEŃ - DZIAŁANIE", Załącznik do uchwały Nr XLIII/404/18 Rady Miasta Kobyłka z dnia 31 stycznia 2018 r.

Tabela 3. Stan ludności w Kobyłce na tle sąsiednich miast, powiatu, województwa i kraju⁵

Jednostka terytorialna	2017	2018	2019
POLSKA	38 433 558	38 411 148	38 382 576
MAZOWIECKIE	5 384 617	5 403 412	5 423 168
Powiat wołomiński	241 890	245 357	249 299
Kobyłka	23 120	23 706	24 414
Marki	32 686	33 914	35 461
Zielonka	17 539	17 589	17 560
Wołomin	51 825	51 909	51 884
Wołomin – miasto	37 164	37 138	37 056
Wołomin - obszar wiejski	14 661	14 771	14 828

W populacji mieszkańców Kobyłki przeważają kobiety, których udział wynosi prawie 52 proc. Wyraźnie widać, że liczba mieszkańców miasta systematycznie się zwiększa. Powyższe zjawisko jest zgodne z trendem dla okolicznych jednostek samorządu terytorialnego, powiatu wołomińskiego, a także regionu, natomiast na poziomie ogólnokrajowym tendencja jest odwrotna. Warto zaznaczyć, że Kobyłka jest miastem sąsiadującym z Warszawą, które przyciąga dużą liczbę nowych mieszkańców, przede wszystkim ze względu na relatywnie niskie ceny działek i nieruchomości. Z dużym prawdopodobieństwem wspomniane zjawisko utrzyma się w dłuższej perspektywie - według prognoz długoterminowych populacja powiatu wołomińskiego w roku 2030 ma wynosić 277 119 osób, natomiast do roku 2050 liczba mieszkańców powiatu zwiększy się do 320 902 osób.

Oprócz wzrostu liczebności populacji najbardziej istotnym zjawiskiem demograficznym jest zmiana struktury ludności ze względu na wiek. Według danych na koniec 2019 roku 20 proc. mieszkańców Kobyłki stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 63 proc. – osoby w wieku produkcyjnym, natomiast 17 proc. – osoby w wieku poprodukcyjnym. Ponadto w dłuższej perspektywie widać, że lokalna społeczność ulega starzeniu, tzn. sukcesywnie zwiększa się udział seniorów w populacji. Dodajmy, że podobne trendy są obserwowane w skali ogólnopolskiej i regionalnej (w tym we wszystkich

⁵ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

sąsiednich jednostkach samorządu terytorialnego, ujętych w analizie porównawczej), ponadto – według wszelkich dostępnych prognoz – mają one charakter trwały i będą kontynuowane w dłuższej perspektywie czasowej. Oznacza to, że w tym aspekcie zjawiska demograficzne w mieście nie odbiegają od tendencji ogólnych, zatem trudno doszukać się tutaj jakichś elementów lokalnej specyfiki.

2.2. Sytuacja mieszkaniowa i zasoby lokalowe

Według stanu na rok 2019 w Kobyłce dostępnych było 8 191 mieszkań, 37 547 izb o powierzchni 808 864 m kw. Miasto dysponowało 132 mieszkaniami o łącznej powierzchni 4 658 m kw. oraz 24 lokalami socjalnymi o powierzchni użytkowej 548 m kw⁶.

W analogicznym okresie w mieście funkcjonowały następujące budynki użyteczności publicznej:

- siedziba Urzędu Miasta (ul. Wołomińska 1),
- siedziba Urzędu Miasta (ul. Wołomińska 3),
- siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej (ul. Fałata 4a), planowana jest zmiana siedziby na nową lokalizację przy ul. Leśnej 8,
- siedziba Miejskiego Ośrodka Kultury im. Jerzego Turka (al. Jana Pawła II 22),
- siedziba Miejskiego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej oraz Ośrodka Pomocy Społecznej (ul. Żymirskiego 2),
- budynek Publicznej Szkoły Podstawowej z Oddziałami Dwujęzycznymi Nr 1 im. Z. Nałkowskiej,
- budynek Zespołu Szkół Publicznych Nr 2,
- budynek Publicznej Szkoły Podstawowej z Oddziałami Sportowymi Nr 3 im. Karola Wojtyły,
- budynek Publicznego Przedszkola Nr 1 im. Krasnala Hałabały,
- budynki magazynowo-handlowe,
- budynki stanowiące współwłasność (siedziba OSP),

⁶ Raport o stanie miasta za 2019 rok

- obiekty sportowe Ośrodka Sportu i Rekreacji WICHER przy ul. Napoleona 2a, w tym boisko ze sztucznej nawierzchni z oświetleniem i ogrodzeniem oraz infrastrukturą towarzyszącą, skatepark⁷.

W uzupełnieniu powyższych informacji warto zaznaczyć, że w roku 2019 w Kobyłce dostępnych było ponad 351 mieszkań na 1000 mieszkańców, znacznie mniej niż w województwie mazowieckim (432) i w całej Polsce (385). Dla porównania – analogiczny wskaźnik dla Zielonki, Wołomina (obszar miejski) i Marek wynosi – odpowiednio – 362, 388 i 402⁸.

Tezę o niewystarczających zasobach lokalowych potwierdzają zrealizowane badania jakościowe. Lokalni eksperci zwracają uwagę na zbyt małą liczbę mieszkań komunalnych i lokalnych („jest bardzo długa kolejka oczekujących...”), a także brak odpowiedniej infrastruktury w obszarze budynków użyteczności publicznej. Powyższy problem jest istotną barierą rozwojową w działalności miejscowych instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, ponieważ ogranicza możliwości zwiększenia wymiaru i podnoszenia jakości świadczonych usług⁹.

2.3. Edukacja

W poniższych tabelach zamieszczamy listę publicznych i niepublicznych placówek edukacyjnych w Kobyłce, przygotowaną na podstawie Systemu Informacji Oświatowej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Tabela 4. Zestawienie placówek edukacyjnych w Kobyłce¹⁰

Lp.	typ placówki	nazwa	ulica	nr budynku	status	liczba uczniów
1	Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy	OŚRODEK REHABILITACYJNO-EDUKACYJNO-WYCHOWAWCZY	ul. Nadmeńska	8H	niepubliczna	brak danych
2	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	NIEPUBLICZNA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA VIVO	ul. J. Brzechwy	5	niepubliczna	brak danych
3	Przedszkole	PRZEDSZKOLE SŁONECZNA POLANA	ul. J. Brzechwy	5	niepubliczna	85

⁷ Tamże

⁸ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

⁹ Na podstawie badania jakościowego

¹⁰ Źródło: System Informacji Oświatowej, Centrum Informatyczne Edukacji MEN, Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych, <https://rspo.men.gov.pl/>, data dostępu: 14.04.2020 r.

4	Przedszkole	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE NR 1 W KOBYŁCE	ul. Natolińska	11	niepubliczna	brak danych
5	Przedszkole	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE „AKADEMIA DZIECI TWÓRCZYCH”	ul. Zagłoby	5	niepubliczna	15
6	Przedszkole	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE PRZYSTAN MONTESSORI	ul. ks. M. Żaluskiego	21	niepubliczna	35
7	Przedszkole	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE „TABALUGA”	ul. Bohaterów Ossowa	1c	niepubliczna	44
8	Przedszkole	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE PTASIE RADIO	ul. Oleńki	3	publiczna	97
9	Przedszkole	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE NR 1 IM. KRASNALA HAŁABAŁY W KOBYŁCE	ul. gen. T. Kościuszki	6	publiczna	262
10	Przedszkole	KATOLICKIE PUBLICZNE PRZEDSZKOLE IM. SW. FRANCISZKA Z ASYZU W KOBYŁCE	ul. gen. F. Żymirskiego	5	publiczna	107
11	Przedszkole	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE ZIELONY WIATRACZEK	ul. Mieszka I	51	publiczna	140
12	Przedszkole	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE NR 3 W KOBYŁCE	ul. Ceramiczna	49	publiczna	104
13	Przedszkole	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE AKADEMIA DZIECI TWÓRCZYCH	ul. Zagłoby	5	publiczna	72
14	Przedszkole	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE NR 4 W KOBYŁCE	ul. Natolińska	11	publiczna	227
15	Przedszkole	FILIA PUBLICZNEGO PRZEDSZKOLA NR 3 W KOBYŁCE	ul. Natolińska	11	publiczna	brak danych
16	Punkt przedszkolny	PUNKT PRZEDSZKOLNY „DOMINIŚ”	ul. Przemysłowa	5	niepubliczna	24
17	Punkt przedszkolny	NIEPUBLICZNY PUNKT PRZEDSZKOLNY „TĘCZOWA KRAINA”	ul. J. Tuwima	10	niepubliczna	25
18	Punkt przedszkolny	OGNIŚKO PRZEDSZKOLNE KUBUŚ	ul. ks. Józefa Poniatowskiego	56a	niepubliczna	25
19	Punkt przedszkolny	NIEPUBLICZNY PUNKT PRZEDSZKOLNY „DOM NA GÓRZE”	ul. Poprzeczna	10b	niepubliczna	14
20	Szkoła podstawowa	NIEPUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA PRZYSTAN MONTESSORI	ul. ks. M. Żaluskiego	21	niepubliczna	54
21	Szkoła podstawowa	SŁONECZNA SZKOŁA PODSTAWOWA	ul. J. Brzechwy	5	niepubliczna	44
22	Szkoła podstawowa	PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA Z ODDZIAŁAMI SPORTOWYMI NR 3 IM. K. WOJTYŁY W KOBYŁCE	ul. ks. M. Żaluskiego	57	publiczna	966
23	Szkoła podstawowa	PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA Z ODD. DWUJĘZYCZNYMI NR 1 IM. Z. NAŁKOWSKIEJ W KOBYŁCE	ul. Jezuicka	1	publiczna	800
24	Zespół szkół i placówek oświatowych	ZESPÓŁ SZKÓŁ PUBLICZNYCH NR 2 W KOBYŁCE	ul. E. Orzeszkowej	3/5	publiczna	711

Ponadto w Kobylce funkcjonują następujące żłobki:

- Żłobek „Słoneczna Polana” przy ul. Brzechwy 5,
- Akademia Malucha „Mali Odkrywczy” przy ul. Kraszewskiej 7d,
- „Nibylandia - prywatna opieka nad dziećmi” przy ul. Żaluskiego 33,
- Żłobek „Gadułki” przy ul. Jezuickiej 25,
- Niepubliczny Żłobek Akademia Dzieci Twórczych przy ul. Zagłoby 3¹¹.

¹¹ Źródło: <https://empatia.mpips.gov.pl/web/piu/mapa-zlobkow-i-klubow-dzieciwych>, data dostępu: 19.11.2020 r.

Jak już wspomnieliśmy, Kobyłka jest miastem o rosnącej liczbie nowych mieszkańców. Ze względu na bliskość Warszawy i dogodne połączenia komunikacyjne ze stolicą, a także relatywnie niskie ceny nieruchomości osiedlają się tutaj przede wszystkim rodziny z dziećmi. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest rosnąca presja oświatowa, co przekłada się m.in. na dostępność usług edukacyjnych, a także obciążenie dostępnej infrastruktury (mimo sukcesywnie podejmowanych wysiłków inwestycyjnych). Przede wszystkim warto zauważyć, że oświata i wychowanie stanowi największą pozycję w wydatkach budżetu miasta – w roku 2019 było to 32,3 proc¹².

Mimo trudności z zapewnieniem odpowiedniej infrastruktury, w ubiegłych latach uczniowie miejscowych szkół uzyskiwali pozytywne wyniki w nauce. Odzwierciedlają to m.in. wyniki egzaminu gimnazjalnego z roku 2019 – w większości przypadków kobyłkowskie szkoły mieszczą się w przedziałach 7. lub 8. w dziewięciostopniowej skali staninowej, stosowanej w pomiarze dydaktycznym, pokazującej, jaką pozycję zajmuje wynik osiągnięty przez danego ucznia lub placówkę na tle rezultatów osiągniętych przez badaną populację. Średnie wyniki procentowe są wyższe od danych dla powiatu wołomińskiego oraz ogólnopolskich. Dodajmy, że podobne obserwacje dotyczą również egzaminu ósmoklasisty, po raz pierwszy przeprowadzonego w roku 2019. Uczniowie z Kobyłki uzyskali średni wynik egzaminu z języka polskiego na poziomie 71 proc. (w powiecie wołomińskim – 68 proc., w województwie mazowieckim – 67 proc.), natomiast z matematyki – 54 proc. (w powiecie wołomińskim – 47 proc., w województwie mazowieckim – 50 proc.)¹³.

W uzupełnieniu powyższych informacji warto podkreślić, że w Kobyłce nie funkcjonują publiczne żłobki, ani szkoły ponadpodstawowe. Co niezmiernie istotne, wielu młodych ludzi po ukończeniu szkoły podstawowej lub gimnazjum kontynuuje naukę poza Kobyłką (w tym w placówkach warszawskich).

¹² Raport o stanie miasta za 2019 rok

¹³ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Miasta Kobyłka za rok szkolny 2018/2019

2.4. Ochrona zdrowia

Niniejszy rozdział zawiera najważniejsze informacje z obszaru ochrony zdrowia. W poniższej tabeli zamieszczone zostało zestawienie publicznych i niepublicznych placówek medycznych, funkcjonujących w mieście.

Tabela 5. Placówki medyczne w Kobyłce¹⁴

Lp.	nazwa	adres	status
1	ARiF - med. Aktywna Rehabilitacja i Fizykoterapia	05-230 Kobyłka, ul. Nadarzyńska 4b/10	niepubliczna
2	Centrum Medyczne PRO-MED	05-230 Kobyłka, ul. Załuskiego 86	niepubliczna
3	Lecznica MEDIDENTAL Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	05-230 Kobyłka, ul. Żymirskiego 2	niepubliczna
4	Miejski Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobyłce	05-230 Kobyłka, ul. Żymirskiego 2	publiczna
5	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MARVIT	05-230 Kobyłka, ul. Głowackiego 4	niepubliczna
6	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDICAL-TRANS	05-230 Kobyłka, ul. Królewska 3	niepubliczna
7	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej WIZMED - Wyjazdowa Opieka Lekarska i Pielęgniarska	05-230 Kobyłka, ul. Piaskowa 6	niepubliczna
8	Przychodnia Lekarska MEDICUS s.c.	05-230 Kobyłka, ul. Poprzeczna 18	niepubliczna

Na uwagę zasługuje fakt, że jedynym publicznym podmiotem w powyższym zestawieniu jest Miejski Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobyłce, który jest wiodącą placówką ochrony zdrowia w mieście. Ośrodek świadczy usługi medyczne dla ponad 16 tys. zadeklarowanych pacjentów w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistyczne, zapewniając mieszkańcom kompleksową opiekę medyczną dzięki doświadczonej kadrze lekarskiej oraz wykwalifikowanemu personelowi pielęgniarskiemu¹⁵.

Według Banku Danych Lokalnych GUS w roku 2019 w powiecie wołomińskim funkcjonowało 13 przychodni POZ, podległych samorządowi terytorialnemu. Jak już wspomnieliśmy, jedna z nich jest zlokalizowana w Kobyłce¹⁶.

¹⁴ Źródło: portal RynekMedyczny.pl, <http://rynekmedyczny.polki.pl/placowki>, data dostępu: 14.04.2020 r.

¹⁵ Źródło: strona internetowa MSPZOZ w Kobyłce, <https://mspzoz.pl/o-nas/informacje-ogolne>, data dostępu: 19.11.2020 r.

¹⁶ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 6. Liczba przychodni ogółem, praktyki lekarskie, przychodnie na 10 tys. ludności w roku 2019¹⁷

jednostka terytorialna	przychodnie ogółem	praktyki lekarskie w miastach	przychodnie na 10 tys. ludności
POLSKA	21 839	3 277	6
MAZOWIECKIE	3 096	158	6
Powiat wołomiński	88	3	4
Kobyłka	7	0	3
Marki	6	0	2
Zielonka	8	0	5
Wołomin	29	2	6
Wołomin - miasto	26	2	7
Wołomin - obszar wiejski	3	0	2

Na podstawie powyższych informacji można stwierdzić, że dostęp do usług z obszaru ochrony zdrowia w Kobyłce jest porównywalny do danych powiatowych, natomiast istotnie niższy od danych dla kraju i regionu. Wyższe wskaźniki odnotowano również w sąsiednich miastach (z wyjątkiem Marek). Dodajmy, że powyższe dane (gromadzone przez instytucje statystyki publicznej) ukazują niepełny obraz sytuacji, np. brakuje informacji na temat stanu personelu medycznego (liczby etatów przeliczeniowych lekarza, pielęgniarki lub położnej) w relacji do liczby mieszkańców oraz liczby zadeklarowanych pacjentów do poszczególnych jednostek ochrony zdrowia w przeliczeniu na populację. Z pewnością obszar ochrony zdrowia powinien zostać objęty osobną analizą. Systematyczna poprawa warunków lokalowych, zaangażowanie coraz większych środków finansowych w tworzenie zaplecza i opieki zdrowotnej dla mieszkańców zwiększa poziom satysfakcji wśród pacjentów. Jednakże jest to wrażliwy obszar szczególnie w dobie pandemii i wymaga systematycznej pracy z pacjentem oraz budowania zaufania na linii ochrona zdrowia - pacjent.

Tabela 7. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w roku 2019¹⁸

POLSKA	3 124
MAZOWIECKIE	3 224
Powiat wołomiński	3 721
Kobyłka	4 883
Marki	3 224
Zielonka	3 512
Wołomin	2 594
Wołomin - miasto	1 950
Wołomin - obszar wiejski	14 828

¹⁷ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

¹⁸ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wyraźnie widać, że mieszkańcy Kobyłki mają również mniejszy dostęp do placówek aptecznych nie tylko na tle danych regionalnych i ogólnopolskich, ale również w porównaniu do sąsiednich jednostek samorządu terytorialnego (jedynym wyjątkiem jest obszar wiejski Miasta i Gminy Wołomin).

2.5. Życie kulturalne, sport i oferta spędzania czasu wolnego

Najbardziej znanym zabytkiem Kobyłki jest barokowy kościół parafialny pw. Świętej Trójcy. Kobyłka była ulubionym miejscem pobytu Marcina Załuskiego, który ufundował przepiękną świątynię nazywaną „Perłą Baroku na Mazowszu”. Obok znajduje się plebania wzniesiona w pierwszych latach XX stulecia, zbudowana w stylu nieistniejącego już dworu biskupa. Po drugiej stronie ulicy znajduje się „wikarówka”. Na uwagę zasługuje również cmentarz w Kobyłce przy ul. ks. Marmo, założony w 1803 r. Ponadto w mieście znajdują się liczne miejsca pamięci¹⁹. W Kobyłce funkcjonują również 2 placówki muzealne: Muzeum Oręża i Techniki Użytkowej oraz Muzeum Motoryzacji i Techniki, prowadzone przez Fundację Ekspонат.

Życie kulturalne w Kobyłce animowane jest przez dwie instytucje samorządowe, a więc miejscowy ośrodek kultury oraz bibliotekę publiczną. Miejski Ośrodek Kultury im. Jerzego Turka w Kobyłce prowadzi działalność w obszarze upowszechniania kultury. Do zadań MOK należą: prowadzenie działalności kulturalnej poprzez prezentację w różnych formach sztuki i kultury, stwarzanie amatorskiego ruchu artystycznego, kół, klubów zainteresowań, sekcji i zespołów, organizowanie różnorodnych form edukacji artystycznej, kulturalnej i naukowej, skierowanej do odbiorców we wszystkich grupach wiekowych, współpraca z instytucjami i organizacjami społecznymi działającymi na rzecz kultury, tworzenie oferty i warunków umożliwiających kulturalne wykorzystanie czasu wolnego przez mieszkańców Kobyłki. W ramach placówki funkcjonują następujące sekcje finansowane przez MOK: chór, orkiestra dęta, wokalny zespół dziecięco-młodzieżowy, teatr amatorski i zajęcia gimnastyczne dla seniorów. Ponadto działają 43 sekcje dla dzieci, młodzieży, osób dorosłych i seniorów (w tym 8 muzycznych, 8 tanecznych, 7 sportowych, 8 plastycznych,

¹⁹ Źródło: strona internetowa, <https://kobyłka.pl/strona-3477-historia-zabytki-i-miejsca-pamieci.html>, data dostępu: 16.11.2020 r.

9 edukacyjnych i zabawowych oraz klubów, stowarzyszeń i zespołów itp.), prowadzone są zajęcia edukacyjne i artystyczne, jak również spotkania w klubach. W MOK odbywają się spotkania stowarzyszeń, próby zespołów oraz zbiórki harcerskie. Do osób starszych skierowana jest działalność Kobyłkowskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz Klubu Seniora. Ponadto MOK organizuje liczne wydarzenia kulturalne w mieście, w tym odbywające się poza placówką. W roku 2019 zorganizowano 65 różnych aktywności kulturalnych, w tym m.in.: 23 wydarzenia okolicznościowe, 7 wystaw, wieczorów autorskich i spektakli, 16 koncertów i imprez plenerowych (np. „Dni Kobyłki i Dzień Dziecka”, Impreza plenerowa pożegnanie lata), 5 konkursów i 2 festiwale (np. „Ogólnopolski Festiwal Pieśni Legionowej”, „VII Mazowiecki Festiwal Harmonistów”). Z zajęć organizowanych przez MOK korzystało średnio 1034 odbiorców w miesiącu. Obserwuje się znaczny wzrost odbiorców oferty MOK w porównaniu z poprzednimi latami, głównie spowodowany większą ilością mieszkańców ale również modyfikowaną zgodnie z realnymi potrzebami ofertą. Miejski Ośrodek Kultury im. Jerzego Turka to instytucja nowoczesna, kreująca życie kulturalne w mieście i inspirująca do podejmowania różnorodnych indywidualnych wyzwań²⁰.

Kolejną placówką kulturalną jest Miejska Biblioteka Publiczna w Kobyłce, w ramach której funkcjonuje wypożyczalnia dla dorosłych, wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży oraz czytelnia. Pierwsza z wymienionych *„...zapewnia szeroki wybór literatury zwracając (...) uwagę na zapotrzebowanie czytelników. Posiada bogaty zbiór lektur, opracowań oraz nowości, (...) gromadzi woluminy w jęz. angielskim oraz audiobooki...”*²¹. Wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży zapewnia możliwość skorzystania z oferty beletrystycznej, literatury popularnonaukowej, (...) lektur szkolnych oraz audiobooków. Czytelnia *„...posiada bogaty i aktualny księgozbiór, ukierunkowany (...) na studentów - podręczniki (...) oraz skrypty...”*²².

Przez cały rok Biblioteka oferuje usługi dla osób starszych w ramach akcji „Książka z dowozem”. Oferta skierowana jest do seniorów, którzy ze względu na stan zdrowia nie wychodzą z domu - raz w tygodniu uczestnikom tej akcji dostarczane są książki. Biblioteka prowadzi akcje internetowe propagujące czytelnictwo: „Książka na weekend” (krótkie recenzje polecanych książek). W każdy poniedziałek na fanpage placówki na portalu Facebook społecznościowym publikowane są informacje o święcie przypadającym na dany

²⁰ Sprawozdanie merytoryczne z działalności MOK za rok 2019

²¹ Źródło: strona internetowa MBP w Kobyłce, http://bibliotekakobylka.stronakultury.pl/cms/11/o_bibliotece, data dostępu: 15.11.2020 r.

²² Tamże

dzień i propozycje książkowe na cały tydzień („Budzik”). Do innych akcji należą „Randka w ciemno z książką...” i „Zrób sobie prezent – wypożycz książkę!”. Biblioteka organizuje również otwarte wydarzenia dla mieszkańców Kobyłki z różnych grup wiekowych (np. „Literacki Dzień Kobyłki z Biblioteką”). Biblioteka włącza się również w ogólnopolskie akcje czytelnicze („Narodowe Czytanie”, „Mała Książka – Wielki Człowiek”), ponadto prowadzona jest „Karta Małego Czytelnika”. Organizowane są wydarzenia kulturalne w ramach świąt państwowych, wystawy, wystawki historyczne, teatrzyki dla najmłodszych czytelników, konkursy plastyczne i zabawy, a także konkursy internetowe dla czytelników, konkursy wakacyjne i zabawy związane ze świętami. W miejscowych placówkach edukacyjnych prowadzone są lekcje biblioteczne i inne działania, skierowane do dzieci i młodzieży szkolnej. Biblioteka współpracuje z podmiotami prywatnymi, instytucjami publicznymi, stowarzyszeniami i klubami i jawi się jako podmiot nastawiony na współdziałanie i ukierunkowany na odbiorcę niezależnie od stopnia oczekiwań²³.

Tabela 8. Wybrane wskaźniki dot. usług bibliotecznych w roku 2019²⁴

Jednostka terytorialna	ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach
POLSKA	4 324	3 309,8	156	17,2
MAZOWIECKIE	5 160	3 257,4	175	15,5
Powiat wołomiński	6 392	2 342,0	133	16,5
Kobyłka	24 414	1 557,8	173	23,9
Marki	11 820	2 064,1	143	15,0
Zielonka	4 390	3 848,3	110	20,4
Wołomin	10 377	2 368,1	188	12,5
Wołomin – miasto	12 352	2 874,5	249	12,6
Wołomin – obszar wiejski	7 414	1 102,6	36	10,6

Wyraźnie widać, że – w ujęciu statystycznym – mieszkańcy mają najmniej dostęp do usług bibliotecznych na tle kraju, regionu, powiatu oraz sąsiednich jednostek samorządu terytorialnego. Jednocześnie ich aktywność w tym obszarze jest ponadprzeciętnie wysoka.

²³ Sprawozdanie merytoryczne z działalności MBP w Kobyłce za rok 2019

²⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 9. Wybrane wskaźniki dot. usług kulturalnych w roku 2019²⁵

Jednostka terytorialna	koła, kluby, sekcje	członkowie kół, klubów, sekcji	członkowie grup artystycznych -w tym dzieci i młodzież szkolna
POLSKA	27 389	575 480	261 329
MAZOWIECKIE	3 790	90 108	43 730
Powiat wołomiński	244	6 718	3 975
Kobyłka	43	1 155	895
Marki	18	444	344
Zielonka	18	554	293
Wołomin	39	1 422	566

Powyższe dane potwierdzają, że mieszkańcy Kobyłki są ponadprzeciętnie aktywni w sferze kultury. Świadczy o tym relatywnie wysoka liczba kół, klubów i sekcji kulturalnych, a także ich członków, jak również osób z różnych grup wiekowych, działających w ramach lokalnych grup artystycznych.

W Kobyłce jest rozbudowana oferta sportowa. Największą organizacją jest założony w 1926 roku Miejski Klub Sportowy WICHER. Do jego celów statutowych należą: propagowanie i organizacja wychowania fizycznego i sportu oraz tworzenie warunków do uprawiania sportu i rekreacji dla wszystkich chętnych. W strukturach klubu funkcjonują sekcje: piłki nożnej i trójboju siłowego (łącznie ok. 500 zawodników). Istotnym elementem współpracy klubu z miastem jest tworzenie warunków do uprawiania sportu masowego oraz rekreacji i wypoczynku. Organizowane są turnieje piłkarskie, przygotowania do zawodów w trójboju siłowym oraz rekreacyjne uprawianie sportów siłowych. Klub współpracuje ze szkołami, wykorzystując swoje obiekty i placówki jako zaplecze treningowe. W mieście funkcjonują również inne organizacje sportowe: uczniowskie kluby sportowe: „Dwójka”, „Trójka” i „Victoria”, Stow. „Siatkówka w Kobyłce”, Koło nr 29 Pol. Związku Wędkarskiego i Klub Karate Kyokushin Kobyłka. Ponadto funkcjonuje Miejska Rada Sportu, która jest ciałem opiniotwórczym i doradczym²⁶.

Liczba osób uprawiających sport w mieście stale rośnie, czego wskaźnikiem jest wzrost liczby jednostek treningowych. Działania sportowe sprzyjają również poprawie sytuacji osób zagrożonych i wykluczonych. Lokalne organizacje wspierają rozwój aktywności fizycznych, skupiając pasjonatów, sportowców i sympatyków sportu. W Kobyłce stworzone zostały możliwości wspierania miejscowych talentów (np. stypendia i nagrody za osiągnięcia sportowe). Dzięki współpracy szkół, OSiR i organizacji społecznych młodzi ludzie mogą odnaleźć nisze, pozwalające wzmacniać ich silne strony, umiejętności i talenty.

2.6. Przedsiębiorczość i lokalny rynek pracy

Poniżej prezentujemy kluczowe informacje odnośnie sfery gospodarczej, a także kondycji lokalnego rynku pracy w mieście. Warto zaznaczyć, że niektóre dane dotyczące drugiej z wymienionych kwestii są zbierane w ujęciu powiatowym.

Tabela 10. Wybrane wskaźniki aktywności gospodarczej mieszkańców w roku 2019²⁷

Jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	osoby fizyczne prowadzące dział. gospodarczą na 10 tys. mieszkańców
POLSKA	1 175	837
MAZOWIECKIE	1 576	1 032
Powiat wołomiński	1 336	1 055
Kobyłka	1 518	1 235
Marki	1 523	1 149
Zielonka	1 677	1 302
Wołomin	1 332	1 034
Wołomin - miasto	1 404	1 057
Wołomin - obszar wiejski	1 154	977

Powyższe dane pokazują, że liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności jest wyższa od wskaźników ogólnopolskich i powiatowych, natomiast nieznacznie niższa od regionalnych. Z kolei liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności w mieście jest istotnie wyższa od wskaźników dla kraju, województwa, a także powiatu wołomińskiego. Pod tym względem Kobyłka „wyprzedza” większość ościennych jednostek samorządu terytorialnego (z wyjątkiem Zielonki).

Tabela 11. Stopa bezrobocia rejestrowanego²⁸

Jednostka terytorialna	2017	2018	2019
POLSKA	6,6	5,8	5,2
MAZOWIECKIE	5,6	4,9	4,4
Powiat wołomiński	8,4	7,4	6,4

²⁷ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

²⁸ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Ponieważ informacje na temat stopy bezrobocia rejestrowanego zbierane są na poziomie powiatów, nie mamy możliwości zaprezentowania danych dla poszczególnych gmin (w tym Kobyłki). Powyżej zaprezentowane zostały dane dla powiatu wołomińskiego na tle parametrów regionalnych, jak również ogólnopolskich. W obydwu wspomnianych powiatach stopa bezrobocia jest zdecydowanie wyższa od wskaźników dla województwa mazowieckiego i Polski. Analizując powyższe dane warto zwrócić uwagę na dynamikę zmian porównywanych wskaźników. W poprzednich latach obserwujemy systematyczną poprawę sytuacji na rynku pracy. Jak można przypuszczać, powyższa tendencja może ulec zahamowaniu lub odwróceniu w związku z pandemią COVID-19.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie stopa bezrobocia w powiecie wołomińskim we wrześniu 2020 r. wyniosła 8 proc. W październiku 2020 r. w Kobyłce zarejestrowanych było 640 osób bezrobotnych (niespełna 10 proc. wszystkich bezrobotnych w powiecie), w tym 323 kobiety. Dla porównania – w analogicznym okresie w Wołominie zarejestrowano 1 554 bezrobotnych, w Markach – 820, a w Zielonce – 438. W grupie zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie najczęściej występują długotrwale bezrobotni (prawie 45 proc.), osoby bez kwalifikacji zawodowych (38 proc.), osoby powyżej 50. roku życia (24 proc.) oraz osoby bez doświadczenia zawodowego (20 proc.)²⁹.

Niektóre z wymienionych grup społecznych określane są mianem pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czy też defaworyzowanych. W tym miejscu warto doprecyzować pojęcie defaworyzacji. *„Grupy wykluczone – inaczej (...) defaworyzowane, grupy będące w trudnej sytuacji/położeniu na rynku pracy, czy też grupy problemowe na rynku pracy. Są to grupy osób związanych z tzw. wtórnym (drugorzędnym, pobocznym) rynkiem pracy, gdzie fluktuacja zatrudnienia jest bardzo wysoka, warunki pracy (wynagrodzenie, podnoszenie kwalifikacji itd.) zdecydowanie gorsze, a okresy bezrobocia częstsze (wielokrotne bezrobocie) i/lub dłużej trwające (długotrwale bezrobocie). Do niektórych grup wykluczonych zaliczamy całe grupy społeczne (np. młodzież), a czasem osoby (...) z bardzo specyficznymi problemami (np. opuszczające zakłady karne)...”³⁰.*

²⁹ Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie

³⁰ Źródło: <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/>

2.7. Bezpieczeństwo publiczne

Dane dotyczące poziomu bezpieczeństwa w mieście obejmują zarówno dane gromadzone przez instytucje statystyki publicznej, jak i subiektywne (deklaratywne) opinie, zebrane podczas badania ankietowego.

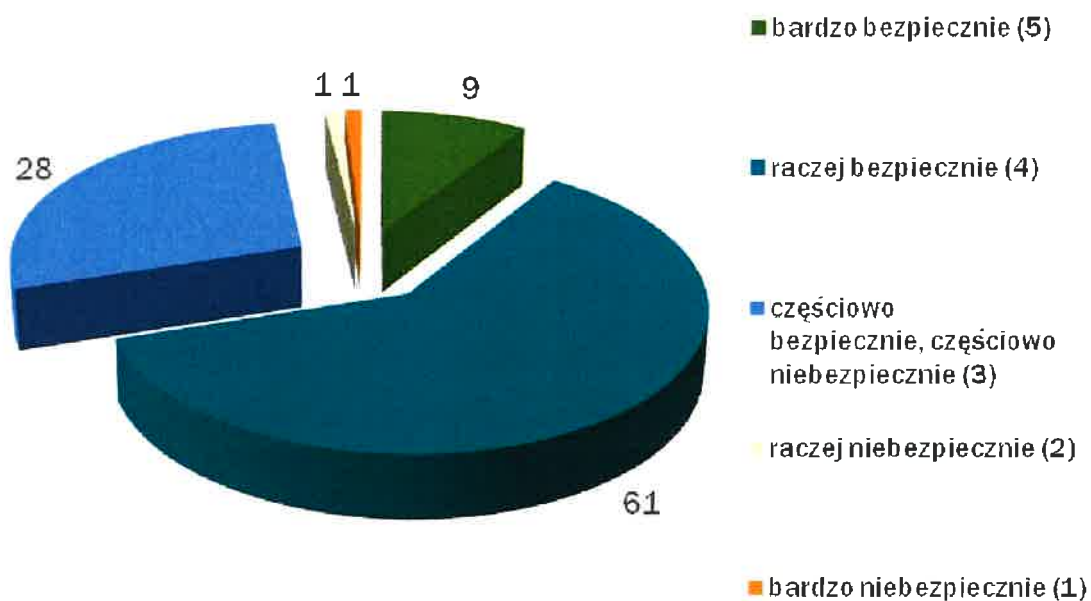
Tabela 12. Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 1000 mieszkańców³¹

Jednostka terytorialna	ogółem			przestępstwa stwierdzone przez policję ogółem na 1000 mieszkańców		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
POLSKA	753 963	768 049	796 557	19,62	19,99	20,75
MAZOWIECKIE	103 962	112 798	114 957	19,35	20,92	21,24
Powiat wołomiński	4 507	6 998	5 285	18,77	28,72	21,37

W powyższej tabeli zamieszczone zostały dane obrazujące liczbę przestępstw w przeliczeniu na populację. Co istotne, tego rodzaju informacje są gromadzone przez instytucje statystyki publicznej z dokładnością do poziomu powiatu. Wyraźnie widać, że dane za kolejne lata dość znacząco się różnią. Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez policję w powiecie wołomińskim w roku 2017 i 2019 był zbliżony do danych ogólnopolskich i regionalnych. Z kolei w roku 2018 wskaźnik powiatowy był relatywnie wysoki, zatem trudno doszukać się tu jakiegoś wyraźnego trendu.

³¹ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

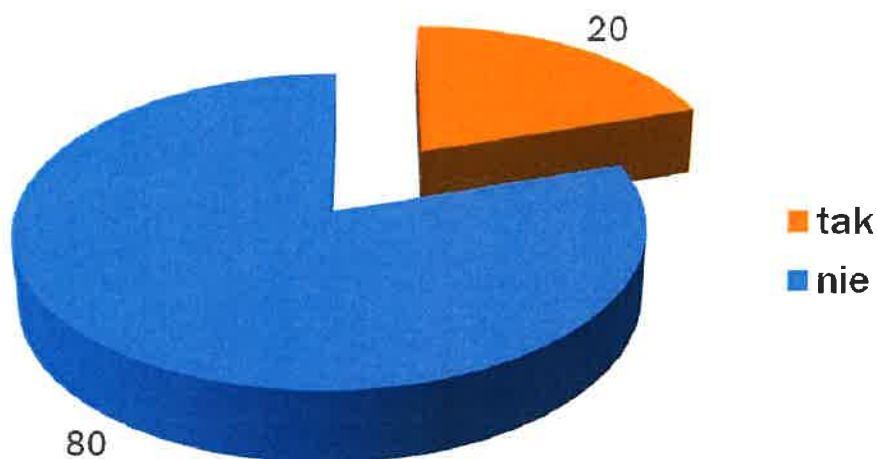
Wykres 13. Ocena stanu bezpieczeństwa w mieście (w proc.)³²

Kwestię bezpieczeństwa poruszano również podczas badania ankietowego. Opinie na ten temat zostały zebrane z wykorzystaniem skali pięciostopniowej, przy czym średnia wynosi 3,77 (a więc jest nieco niższa od umiarkowanie pozytywnej kategorii odpowiedzi – „4”). 70 proc. badanych pozytywnie ocenia poziom bezpieczeństwa w Kobyłce. Szczególnie wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa deklarują przede wszystkim osoby, które wiążą przyszłość z Kobyłką (74 proc.), ankietowani o wysokim poczuciu wpływu na bieg spraw lokalnych (80 proc.) i respondenci deklarujący wysoki poziom zaufania do innych (95 proc.) oraz pozytywnie oceniający jakość życia w mieście (97 proc.).

³² Na podstawie badania ilościowego (CAWI, N=181)

Wykres 14. Występowanie miejsc niebezpiecznych w Kobyłce (w proc.)³³

20 proc. ankietowanych mieszkańców zauważa występowanie miejsc niebezpiecznych w Kobyłce. Miejsca, które warto omijać ze względu na brak poczucia bezpieczeństwa najczęściej zauważają osoby nisko oceniające jakość życia w mieście (36 proc.). W opinii badanych najczęściej są to:

- okolice stacji PKP – 14 proc.,
- Nadarzyn – 14 proc.,
- nieoświetlone miejsca – 11 proc.,
- tereny zielone po zmroku – 11 proc.,
- Stefanówka – 11 proc.³⁴.

2.8. Analiza problemów społecznych, pomoc społeczna i korzystanie ze wsparcia

Kolejny rozdział zawiera najważniejsze informacje na temat sfery pomocy społecznej i występowania problemów społecznych w mieście. Najważniejszą jednostką w tym obszarze jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który „...w 2019 r. spełniał zapisy ustawowe dot.

³³ Na podstawie badania ilościowego (CAWI, N=181)

³⁴ Na podstawie badania ilościowego (CAWI, N=181)

liczby zatrudnienia pracowników socjalnych. W 2019 r. jeden pracownik socjalny pracował średnio z 50 rodzinami. Z uwagi na pojawianie się stale dodatkowych zadań zleczanych do realizacji głównie z zakresu świadczeń kadra Ośrodka Pomocy Społecznej jest ustawowo zobowiązana stale podnosić swoje kwalifikacje i umiejętności poprzez szkolenia, konferencje i samokształcenie...”³⁵.

Tabela 15. Powody korzystania z pomocy społecznej³⁶

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem		Liczba osób w rodzinach	
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2018	Rok 2019
ubóstwo	207	170	440	349
sieroctwo	0	0	0	0
bezdomność	3	4	5	7
potrzeba ochrony macierzyństwa ogółem	72	54	298	218
w tym: wielodzietność	12	16	61	86
bezrobocie	141	117	338	292
niepełnosprawność	164	147	343	280
długotrwała choroba	284	265	545	473
bezradność w sprawach opiek.-wychow. i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem	140	121	399	335
w tym: rodziny niepełne	52	39	148	108
rodziny wielodzietne	17	13	83	71
alkoholizm	21	18	41	37
narkomania	2	3	2	3
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	5	5	5
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	2	3	12	13
zdarzenie losowe	2	5	3	8

Jak pokazują dane OPS, w dłuższej perspektywie zmienia się charakterystyka rodzin korzystających z pomocy społecznej. Coraz częściej zdarza się, że rodziny doświadczają wielu współwystępujących problemów. W 2019 r. do najważniejszych powodów korzystania z pomocy społecznej należały: długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność i bezrobocie. „W 2019 r. Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej (...) w toku prowadzonych postępowań z zakresu realizowanych zadań

³⁵ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobyłce za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r.

³⁶ Tamże

zatwierdził 4 734 decyzji administracyjnych oraz 6 904 informacji dot. Świadczeń wychowawczych 500+ i Dobry Start 300+. (...) W 2019 r. Ośrodek objął pomocą w formie świadczeń w ramach zadań własnych i zleconych z zakresu pomocy społecznej 948 osób w 453 rodzinach (w 2018 r. 1026 osób w 471 rodzinach). Liczba rodzin korzystających z pomocy na podstawie ustawy o pomocy społecznej jest mniejsza w stosunku do lat ubiegłych, jednak złożoność i skala problemów w tych rodzinach wymaga od pracowników socjalnych zaangażowania dużo więcej czasu i umiejętności merytorycznych..."³⁷. Poniżej prezentujemy dane na temat korzystania z pomocy społecznej w szerszym kontekście, tj. w ujęciu porównawczym.

Tabela 16. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności (w proc.)³⁸

Jednostka terytorialna	2017	2018	2019
POLSKA	568	513	463
MAZOWIECKIE	485	436	386
Powiat wołomiński	437	388	353
Kobyłka	477	435	401
Marki	370	327	327
Zielonka	260	226	278
Wołomin	561	510	461

Dane zamieszczone w powyższej tabeli obejmują zasięg korzystania z pomocy społecznej, a więc udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności. Wyraźnie widać, że przedmiotowy wskaźnik dla Kobyłki wynosi 401, zatem jest znacznie niższy od danych ogólnopolskich, natomiast wyższe na tle danych dla powiatu i województwa. Spośród sąsiednich jednostek samorządu terytorialnego wyższy wskaźnik odnotowano w Wołominie. Dodajmy, że w większości przypadków dynamika zmian wspomnianego wskaźnika była analogiczna do danych z rynku pracy, a zatem w dużym stopniu była ona powiązana z aktualną koniunkturą gospodarczą. W tym kontekście należy wspomnieć również o rządowych programach na rzecz wsparcia rodziny

³⁷ Tamże

³⁸ Bank Danych Lokalnych GUS

(„Rodzina 500+”), które przyczyniły się do ograniczenia zjawiska ubóstwa, choć – z drugiej strony – sprzyjały dezaktywizacji zawodowej wybranych grup społecznych (np. kobiet).

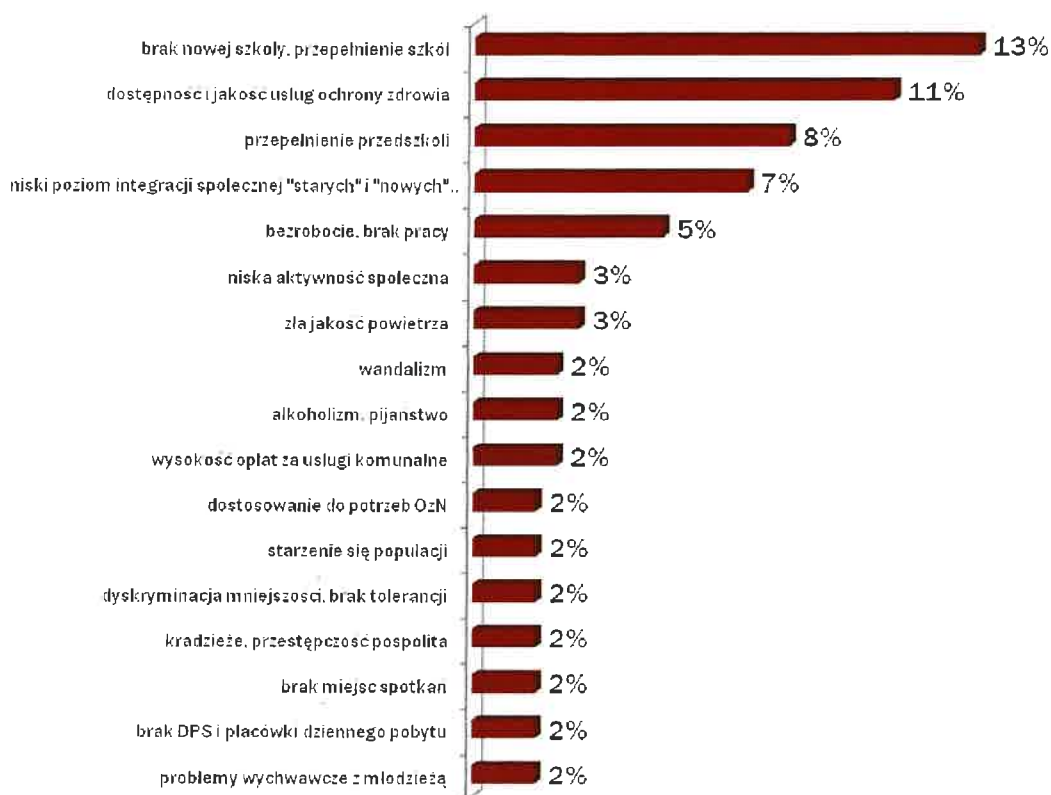
Tabela 17. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej³⁹

Jednostka terytorialna	2017	2018	2019
POLSKA	956 149	896 157	825 006
MAZOWIECKIE	115 122	107 104	96 694
Powiat wołomiński	4 733	4 444	4 232
Kobyłka	496	483	467
Marki	594	562	585
Zielonka	248	218	280
Wołomin	1 382	1 264	1 133

Dane prezentowane w powyższej tabeli zawierają rzeczywistą liczbę gospodarstw domowych, które w danym roku skorzystały ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej. Gospodarstwo domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej, to takie, które otrzymało pomoc pieniężną, rzeczową lub w formie usług (za pośrednictwem OPS) zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Warunkiem przyznania pomocy jest zaistnienie jednego z problemów wymienionych w artykule 7. ww. ustawy, a w przypadku świadczeń pieniężnych podstawowym warunkiem ich przyznania jest kryterium dochodowe. W roku 2019 w Kobyłce z tego rodzaju wsparcia finansowego skorzystało 467 gospodarstw domowych.

³⁹ Bank Danych Lokalnych GUS

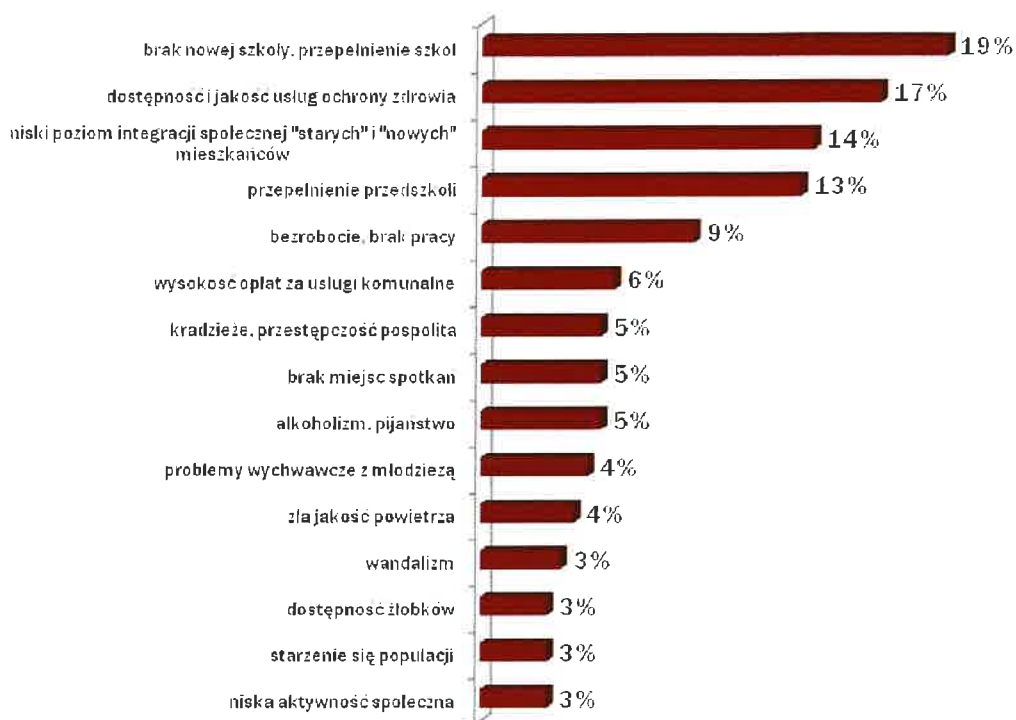
Wykres 18. Najważniejszy problem społeczny miasta (w proc.)⁴⁰

Powyższe dane zostały zebrane w badaniu ankietowym z mieszkańcami, w pytaniu otwartym. Badani udzielali spontanicznych odpowiedzi, zatem uzyskane dane charakteryzują się zróżnicowanym poziomem szczegółowości, co wynika ze specyfiki narzędzia. Na powyższym wykresie zobrazowane zostały dane, ukazujące jeden, najważniejszy – zdaniem respondentów – problem społeczny miasta. Na kolejnym wykresie znajduje się zestawienie najważniejszych problemów Kozyłki w sferze społecznej (również na podstawie odpowiedzi na pytanie otwarte).

⁴⁰ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Wykres 19. Najważniejsze problemy społeczne miasta (w proc.)⁴¹

Wyraźnie widać, że do najważniejszych problemów społecznych miasta należą trudności z zapewnieniem dostępności i jakości usług publicznych w sytuacji dynamicznego wzrostu liczby mieszkańców. Dotyczy to przede wszystkim usług z obszaru edukacji (szkół, przedszkoli) i ochrony zdrowia. Do istotnych kwestii społecznych należy również niewystarczający poziom integracji „starych” i „nowych” mieszkańców Kobylki.

Poniżej prezentujemy hierarchię najważniejszych problemów społecznych miasta, zebranych na podstawie odpowiedzi na pytanie zamknięte (z wykorzystaniem kafeterii odpowiedzi).

⁴¹ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Wykres 20. Najważniejsze problemy społeczne miasta (w proc.)⁴²

Najważniejsze zagadnienia społeczne miasta to – w świetle uzyskanych wyników - niski poziom partycypacji i aktywności społecznej, przestępczość pospolita, uzależnienia (od alkoholu lub narkotyków) oraz bezrobocie i sytuacja na rynku pracy, trudności wychowawcze z młodzieżą, a także chuligaństwo, wandalizm, przemoc i agresja na ulicach.

⁴² Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Wykres 21. Występowanie miejsc koncentracji różnych problemów społecznych (w proc.)⁴³

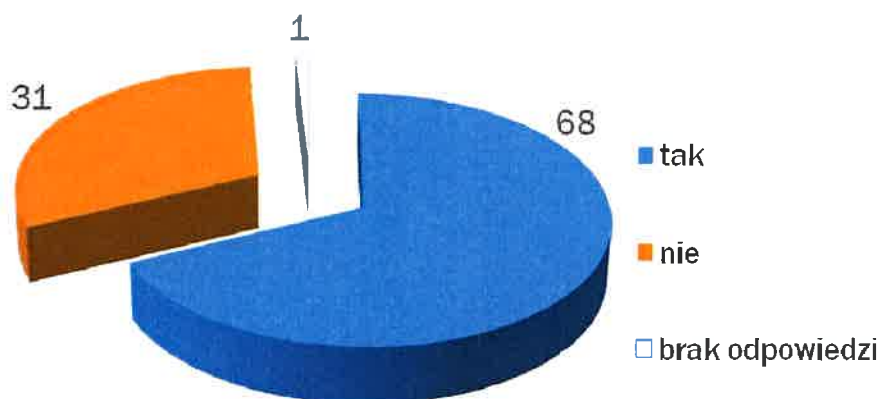
Prawie 3 na 10 badanych sądzi, że w mieście występują miejsca szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Ich rozpoznawanie miejsc jest powiązane z długością okresu zamieszkiwania w Kobyłce. W grupie badanych zamieszkujących w Kobyłce od urodzenia tego rodzaju odpowiedzi udziela 42 proc. Dla porównania – wśród osób zamieszkujących w mieście od 10 lat i dłużej oraz od 9 lat lub krócej odnotowano – odpowiednio – 27 i 17 proc. takich wskazań. Obszary koncentracji problemów społecznych w mieście częściej zauważają mężczyźni (40 proc.) w porównaniu z kobietami (24 proc.). W tym kontekście najczęściej wskazywano:

- nowe osiedla deweloperskie – 17 proc.,
- Maciołki – 12 proc.,
- okolice stacji PKP – 10 proc.,
- Stefanówka – 8 proc.,
- Mareta – 6 proc.⁴⁴.

⁴³ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

⁴⁴ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Wykres 22. Znajomość instytucji lub organizacji pomagających w trudnych sytuacjach życiowych (w proc.)⁴⁵

Przeszło 2/3 badanych deklaruje, że wiedzieliby do jakich podmiotów zwrócić się o pomoc w trudnych sytuacjach życiowych. Na tle pozostałych grup respondentów wyróżniają się osoby o wysokim poczuciu wpływu na bieg spraw lokalnych (76 proc.).

Tabela 23. Preferowane działania w ramach nowej Strategii (w proc.)⁴⁶

rozbudowa oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży	67
działania na rzecz rodzin z dziećmi	38
działania na rzecz integracji „starych” i „nowych” mieszkańców Kobylki	37
aktywizacja zawodowa, wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy	31
działania na rzecz poziom partycypacji i aktywności społecznej mieszkańców	20
wsparcie osób doświadczających biedy i ubóstwa	16
integracja i aktywizacja społeczna seniorów	14
integracja międzypokoleniowa	12
działania na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie	12
integracja i aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnościami	10
profilaktyka uzależnień	10

⁴⁵ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

⁴⁶ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Tabela 24. Preferowane grupy odbiorców działań w ramach nowej Strategii (w proc.)⁴⁷

młodzież w wieku 15 lat i starsza	57
dzieci do 15. roku życia	36
„nowi”, napływowi mieszkańcy Kobyłki	33
osoby żyjące w ubóstwie	24
osoby z niepełnosprawnościami	22
seniorzy	20
osoby bezrobotne	20
kobiety	11
osoby w kryzysie bezdomności	8
osoby chore psychicznie	7
imigranci	2
osoby opuszczające zakłady karne	2

Respondenci odpowiadali również na pytania o preferowane działania, jakie – w ich opinii – powinny zostać uwzględnione w niniejszej „Strategii”. Co istotne, badani najczęściej wskazują szeroko rozumiane działania, skierowane do młodzieży i dzieci (a także rodzin z dziećmi). Jak już wspomnieliśmy, do kluczowych wyzwań lokalnej polityki społecznej można zaliczyć zwiększenie spójności społecznej, w tym zwłaszcza integracji „zasiedziały” i „nowoprzybyłych” mieszkańców Kobyłki.

2.9. Ocena jakości życia w Kobyłce

Pojęcie jakości życia nie jest jednoznacznie zdefiniowane w naukach społecznych. W tym miejscu można przywołać wiele sposobów ujęcia tego terminu, które dość znacznie się różnią (choć nie zawsze są wzajemnie sprzeczne), np. nieco inne podejście do tego zagadnienia prezentują socjologowie, psychologowie, ekonomiści, przedstawiciele nauk medycznych czy specjaliści z obszaru polityki społecznej. Na potrzeby tego opracowania można przyjąć, że pomiar jakości życia oznacza próbę odpowiedzi na pytanie o poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego (w ujęciu porównawczym), a także ocenę zadowolenia z życia – w różnych aspektach, w tym w odniesieniu do działalności władz samorządowych i stopnia zaspokajania potrzeb lokalnych (np. poprzez świadczenie usług publicznych). Z jednej strony może oznaczać próbę poszukiwania możliwie obiektywnych wskaźników jakości życia (tj. na podstawie danych zastanych), z drugiej – odwołanie się do subiektywnych przekonań mieszkańców (mierzonych na podstawie badań deklaracyjnych).

⁴⁷ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

W roku 2013 przeprowadzone zostało badanie ilościowe na losowej, próbie 300 mieszkańców Kobyłki, którego celem była identyfikacja potrzeb, postaw i opinii na temat jakości życia. W świetle uzyskanych wyników 77 proc. badanych było zadowolonych z życia w bezpośredniej okolicy miejsca zamieszkania, natomiast $\frac{3}{4}$ uczestników pomiaru deklarowało wysoki poziom satysfakcji z życia w gminie. Spośród wybranych sfer życia respondenci najwyżej oceniali jakość usług edukacyjnych (realizowanych przez publiczne szkoły i przedszkola) i kulturalnych (prowadzonych przez miejscową bibliotekę oraz ośrodek kultury). Relatywnie niskie oceny dotyczyły jakości funkcjonowania pomocy społecznej, natomiast najbardziej krytyczne opinie odnosiły się do jakości pracy publicznych placówek ochrony zdrowia oraz stanu miejskich ulic. Jako usługi lub udogodnienia, brakujące w okolicy miejsca zamieszkania, najczęściej wskazywano infrastrukturę drogową i komunikację publiczną, placówki ochrony zdrowia i apteki, jak również ofertę kulturalną i rozrywkową. Z kolei jako najbardziej pożądane z punktu widzenia poprawy jakości życia w Kobyłce najczęściej wymieniano inwestycje drogowe (ulice, ścieżki rowerowe), natomiast w najmniejszym stopniu – działania z obszarów kultury i edukacji. Jako największe problemy postrzegano kwestie związane ze stanem infrastruktury drogowej (ulice, chodniki, korki). Ankietowani mieszkańcy Kobyłki deklarowali wysoki poziom zadowolenia z relacji z przyjaciółmi, sąsiedztwa, życia rodzinnego i warunków mieszkaniowych. Z kolei jako zagrożenia w okolicy miejsca zamieszkania respondenci identyfikowali głównie pijaństwo w miejscach publicznych, niebezpieczne zachowania kierowców, wandalizm i kradzieże. Badani deklarowali wysoki poziom przywiązania do Kobyłki, a także wiązanie planów życiowych (swoich i swojej rodziny) z aktualnym miejscem zamieszkania⁴⁸.

W ramach procesu opracowywania „Strategii Rozwoju Miasta Kobyłka do roku 2030” w roku 2015 przeprowadzone zostało badanie ankietowe na próbie 472 mieszkańców Kobyłki (w formie papierowej i elektronicznej). Co istotne, większość badanych pracuje w Warszawie, co jest zjawiskiem typowym dla gmin i powiatów, sąsiadujących ze stolicą. Respondenci przypisują miastu pozytywnie waloryzowane cechy,

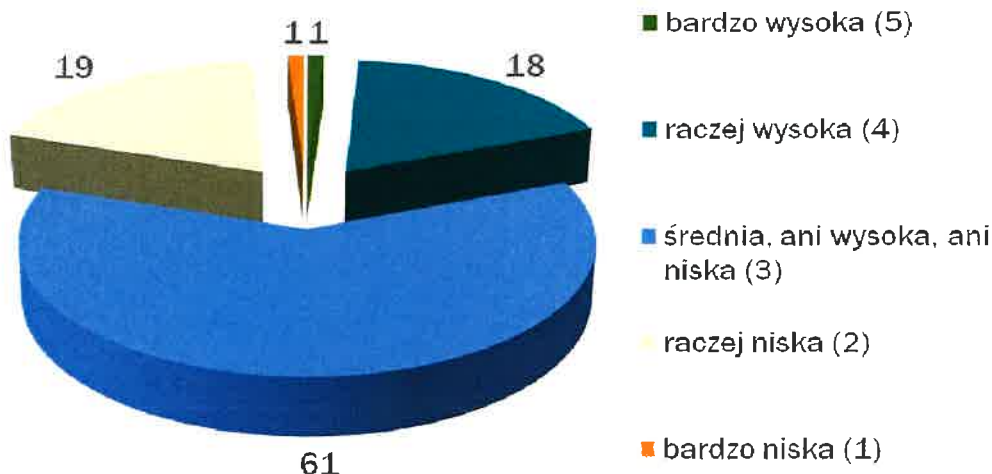
⁴⁸ „Jakość życia mieszkańców gminy Kobyłka”, Raport z badania ilościowego, Wydział Badań i Analiz, Centrum Komunikacji Społecznej, Urząd m.st. Warszawy, Warszawa, 2013

jak cisza, spokój, zieleń, przyjazność oraz rozwój i kameralność, ale również atrybuty negatywne: zaniedbanie, nudę, senność i brak atrakcji. $\frac{3}{4}$ ankietowanych deklaruje spędzanie czasu wolnego w Kobyłce. Do spędzania czasu wolnego w mieście mogłoby zachęcić zagospodarowanie przestrzeni na duży park miejski oraz stworzenie w nim warunków do spędzania wolnego czasu razem z całą rodziną, budowa sieci dróg rowerowych oraz siłowni zewnętrznych, rozbudowa bazy gastronomicznej oraz oferty rozrywkowo-kulturalnej Kobyłki. Jako preferowane formy spędzania wolnego czasu najczęściej wymieniano koncerty, festyny, pikniki oraz imprezy sportowe. Z kolei wśród najbardziej oczekiwanych inwestycji w mieście wskazywano działania w obszarze infrastruktury technicznej, sportu i rekreacji, lokalnej komunikacji publicznej oraz terenów zielonych. W opinii badanych do mocnych stron Kobyłki należą lokalizacja (bliskość Warszawy), zieleń miejska i kameralność, natomiast wśród mankamentów wymieniano niezadowalający stan dróg, niewystarczający dostęp do usług ochrony zdrowia, brak ścieżek rowerowych, słabą dostępność obiektów sportowych i zbyt małą liczbę miejsc w miejscowych szkołach⁴⁹.

Ocena jakości życia była jednym z istotnych zagadnień, poruszanych podczas badania ankietowego, zrealizowanego na potrzeby opracowania niniejszej Strategii. Poniżej prezentujemy najważniejsze ustalenia, płynące ze wspomnianego sondażu.

⁴⁹ „Strategia Rozwoju Miasta Kobyłka do roku 2030”, Załącznik 1 część I do Uchwały Nr XXII/210/16 Rady Miasta Kobyłka z dnia 27 czerwca 2016 roku, Contract Consulting Sp. z o.o., Kobyłka, 2015

Wykres 25. Ocena jakości życia w mieście (w proc.)⁵⁰

W świetle badań ankietowych większość mieszkańców uważa, że jakość życia w Kobyłce utrzymuje się na średnim poziomie. 20 proc. badanych uważa, że jakość życia w mieście jest niska (są to zarówno umiarkowanie, jak i skrajnie negatywne oceny), natomiast 19 proc. formułuje ocenę pozytywną. Średnia wynosi 3,00, co jest równoznaczne z opinią zbliżoną do środkowej kategorii w skali pięciostopniowej. O wysokiej jakości życia w Kobyłce najczęściej są przekonani uczestnicy badania, którzy wiążą przyszłość z tym miastem (21 proc.), jak również ankietowani o wysokim poczuciu wpływu na bieg spraw lokalnych (30 proc.). Szczególnie krytyczną ocenę jakości życia odnotowano wśród osób deklarujących niski poziom zaufania do innych (37 proc.), a także w grupie kobiet (23 proc.).

⁵⁰ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Tabela 26. Ocena różnych aspektów jakości życia w mieście (w proc.)⁵¹

	czystość i porządek w mieście	jakość usług publicznych przedszkoli	jakość usług pomocy społecznej	jakość usług publicznych szkół	jakość pracy miejscowej policji	oferta wydarzeń kulturalnych	oferta sportowo-rekreacyjna	komunikacja publiczna (np. autobusowa)	stan terenów zielonych w mieście	sytuacja gospodarcza w mieście	jakość powietrza w mieście	stan budynków komunalnych	sytuacja na lokalnym rynku pracy	jakość i cena usług komunalnych (woda, ścieki, ogrzewanie, śmieci)	stan dróg i chodników w mieście	jakość usług żłobków
bardzo dobrze (5)	14	8	9	7	7	8	4	4	7	2	3	1	1	2	3	1
raczej dobrze (4)	38	28	18	32	25	27	27	24	24	18	20	7	7	9	9	8
średnio, ani źle, ani dobrze (3)	34	24	22	22	33	35	33	29	31	35	38	23	29	38	30	15
raczej źle (2)	10	9	10	12	8	18	22	20	22	22	20	17	22	23	31	7
bardzo źle (1)	2	3	2	4	6	4	2	6	9	6	16	6	10	20	23	18
nie wiem, trudno powiedzieć	3	28	40	23	21	9	12	16	7	19	4	4	32	8	4	52
średnia w skali 1-5	3,52	3,38	3,35	3,34	3,23	3,17	3,11	3,02	2,99	2,85	2,73	2,64	2,5	2,46	2,35	2,34

Ankietowani mieszkańcy oceniali jakość życia lub usług publicznych w wymienionych obszarach, posługując się skalą od 1 do 5. Należy podkreślić, że żaden z omawianych obszarów nie uzyskał średniej oceny zbliżonej do „4” („raczej dobrze”). Na pierwszych miejscach w powyższym rankingu znalazły się następujące obszary: czystość i porządek w mieście, jakość oferty publicznych przedszkoli, jakość usług pomocy społecznej, jakość pracy miejscowych szkół, a także funkcjonowanie policji. Co ciekawe, wysokie oceny formułowano odnośnie jakości i dostępności oferty edukacyjnej, choć – jak pokazują inne dane prezentowane w tym opracowaniu – są one przedmiotem rozbudowanych oczekiwań społecznych ze względu na rosnącą liczbę mieszkańców. Na ostatnich miejscach znalazły się natomiast: żłobki, infrastruktura drogowa, jakość i cena usług komunalnych oraz kondycja lokalnego rynku pracy. Powyższe dane charakteryzują się niskim stopniem polaryzacji, co oznacza przewagę ocen umiarkowanych nad skrajnymi (pozytywnymi lub negatywnymi).

⁵¹ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

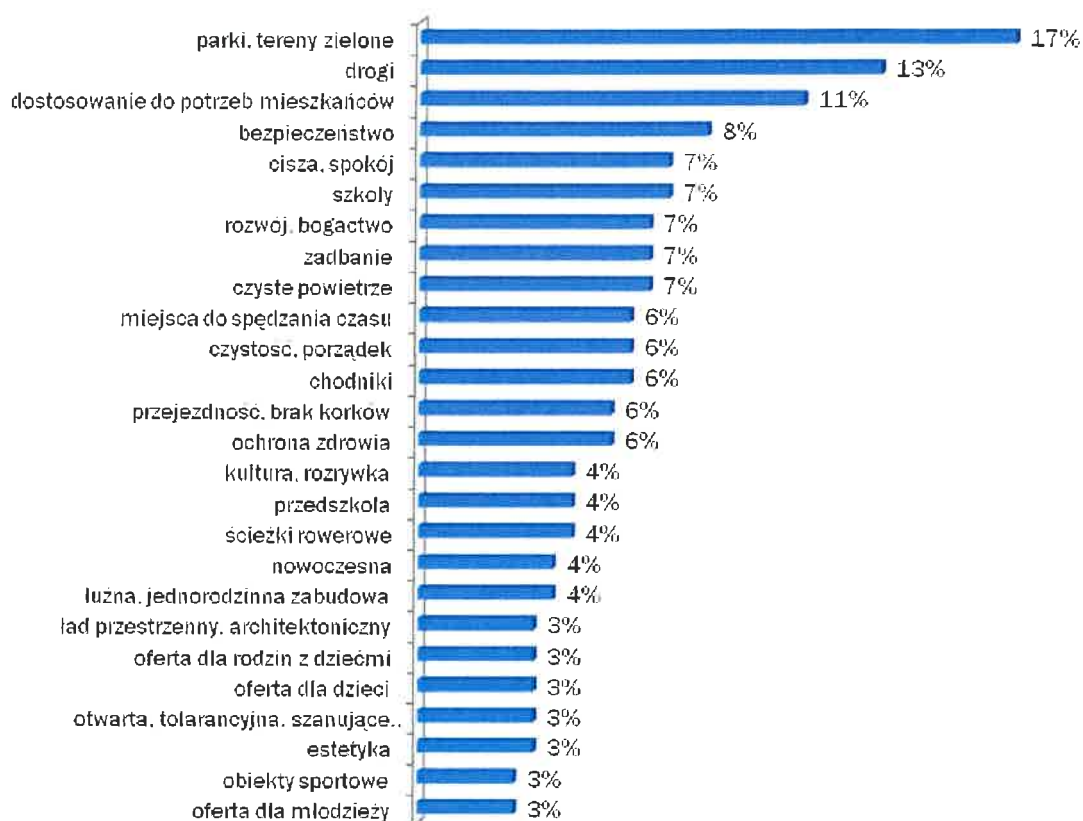
Tabela 27. Preferowane działania lub inwestycje w mieście (w proc.)⁵²

rozbudowa i poprawa stanu sieci dróg i chodników	61
budowa i remonty szkół	44
przyciąganie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy	28
rozbudowa i poprawa stanu sieci ścieżek rowerowych	24
poprawa stanu terenów zielonych	22
wspieranie placówek ochrony zdrowia	19
budowa i remonty przedszkoli	18
budowa i remonty placów zabaw	15
wspieranie osób i grup znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej	9
budowa i remonty obiektów sportowych	9
wspieranie lokalnych firm i przedsiębiorców	9
organizacja wydarzeń kulturalnych	8
budowa i remonty obiektów kulturalnych	7
działania na rzecz bezrobotnych i innych osób w trudnej sytuacji na rynku pracy	4
budowa i remonty mieszkań komunalnych	2

Jako preferowane kierunki działań wskazywano inwestycje w infrastrukturę drogową, rozbudowę i utrzymanie placówek edukacyjnych, przyciąganie inwestycji, rozbudowę infrastruktury rowerowej, jak również poprawę stanu terenów zielonych. Co oczywiste, poszczególne kategorie odpowiedzi były wskazywane przez różne grupy badanych, np. budowę i utrzymanie szkół i przedszkoli oraz placów zabaw najczęściej wymieniały osoby w wieku 30-39 lat (często są to rodzice dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym).

⁵² Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Wykres 28. Wizja miasta w roku 2026⁵³

Dane zamieszczone na powyższym wykresie zostały zebrane na podstawie odpowiedzi na pytanie otwarte, stąd ich duże rozproszenie i zróżnicowany poziom szczegółowości. Spontaniczne odpowiedzi respondentów zostały wtórnie zakodowane, tj. przyporządkowane do bardziej ogólnych kategorii. Ankietowani mieszkańcy formułują wizję Kobylki w roku 2026 jako miasta pełnego zieleni, z dobrą infrastrukturą drogową, zaspokajającego potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Inne pożądane cechy to bezpieczeństwo, cisza i spokój, wysoka jakość i dostępność usług edukacyjnych, zasobność i rozwój, zadbanie i wysoka jakość powietrza.

⁵³ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Tabela 29. Cechy pasujące i niepasujące do Kobyłki (w proc.) ⁵⁴	zdecydowa nie nie pasuje (1)	raczej nie pasuje (2)	raczej pasuje (3)	zdecydowa nie pasuje (4)	nie wiem, trudno powiedzieć	średnia w skali 1-5
miasto, które przyciąga nowych mieszkańców	1	10	42	33	14	3,24
miasto o szczególnej historii, tradycji i dziedzictwie kult.	6	14	34	30	15	3,05
miasto bezpieczne	3	15	54	13	15	2,9
przyjazne miejsce do życia	2	21	48	14	16	2,86
miasto odpoczynku w ciszy i spokoju	8	20	44	17	11	2,8
miasto o bogatych walorach przyrodniczych i krajobraz.	9	28	35	12	15	2,59
miasto zamieszkiwane przez ludzi aktywnych społecznie	7	25	35	5	29	2,54
miasto, które dynamicznie się rozwija	14	25	29	13	20	2,5
miasto wydarzeń kulturalnych	11	35	33	4	17	2,36
miasto solidarności społecznej i pomagania innym	11	29	24	6	31	2,36
miasto współpracy, zaufania i pozyt. relacji m. ludźmi	13	27	27	4	30	2,31
miasto o wysokiej jakości życia	12	44	25	2	18	2,21
miasto, w którym prężnie działają organizacje społeczne	16	28	17	4	35	2,15
miasto innowacyjnych działań społecznych	16	34	13	4	33	2,07
miasto atrakcyjne turystycznie	27	43	14	4	13	1,94
atrakcyjny rynek pracy	30	33	6	1	30	1,69
Tabela 30. Cechy pasujące i niepasujące do Kobyłki (w proc.) ⁵⁴		cecha pożądana	cecha niepożądana	brak odpowiedzi		nie wiem, trudno powiedzieć
przyjazne miejsce do życia		85	1	1		13
miasto bezpieczne		85	1	1		14
miasto odpoczynku w ciszy i spokoju		84	2	1		14
miasto o wysokiej jakości życia		83	3	1		14
miasto współpracy, zaufania i pozytywnych relacji między ludźmi		80	2	1		17
miasto o bogatych walorach przyrodniczych i krajobrazowych		75	3	1		21
miasto wydarzeń kulturalnych		72	8	1		19
miasto solidarności społecznej i pomagania innym		71	4	1		24
miasto, które dynamicznie się rozwija		70	8	1		22
miasto zamieszkiwane przez ludzi aktywnych społecznie		69	7	1		24
atrakcyjny rynek pracy		68	4	1		27
miasto, w którym prężnie działają organizacje społeczne		66	6	1		28
miasto innowacyjnych działań społecznych		64	7	1		29
miasto o szczególnej historii, tradycji i dziedzictwie kulturowym		62	12	1		25
miasto atrakcyjne turystycznie		55	18	1		27
miasto, które przyciąga nowych mieszkańców		44	29	1		27

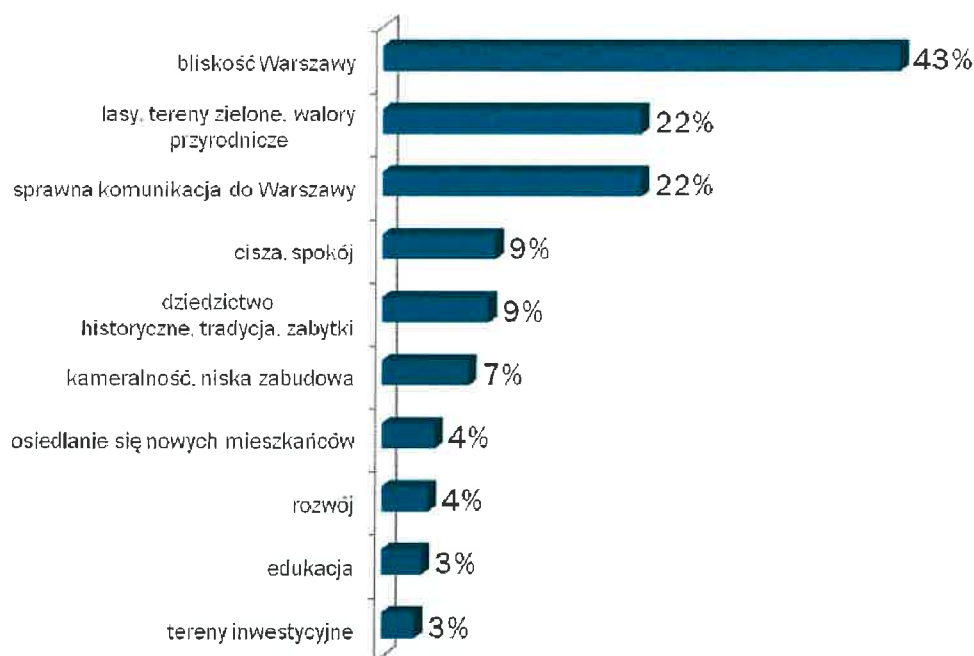
⁵⁴ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

⁵⁵ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Respondenci odpowiadali na serię pytań o stan obecny, a także pożądane cechy Kobyłki w przyszłości. Wyraźnie widać, że miasto aktualnie budzi skojarzenia z przyciąganiem nowych mieszkańców, tradycją i dziedzictwem historycznym oraz bezpieczeństwem. Cechy, które w najmniejszym stopniu kojarzą się z Kobyłką są związane z kondycją rynku pracy, atrakcyjnością turystyczną, a także szeroko rozumianą aktywnością społeczną. Z kolei wśród najbardziej pożądanych cech wymieniano przyjazność, bezpieczeństwo, utrzymanie kameralnego i spokojnego charakteru miasta, a także wysoką jakość życia i wysoki poziom kapitału społecznego.

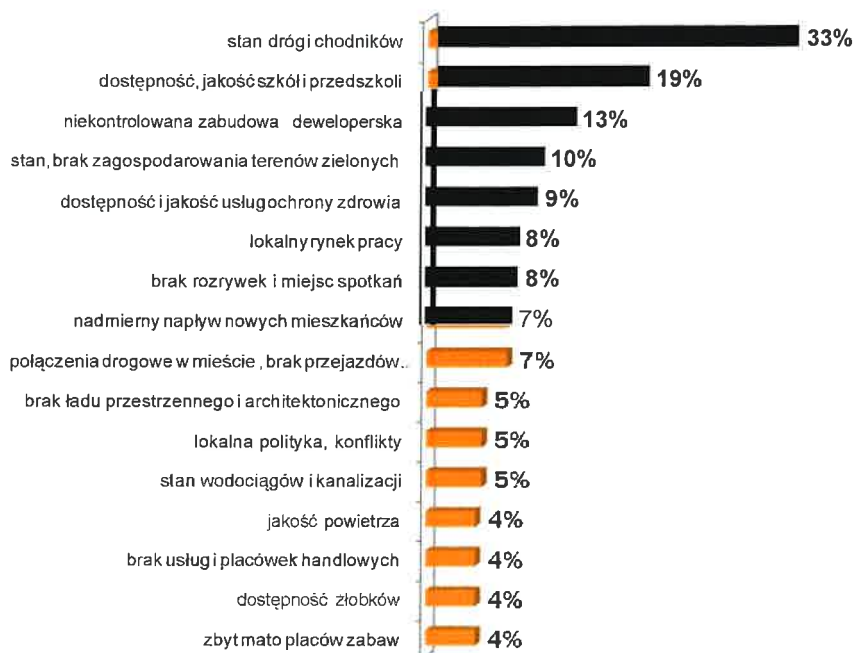
Mieszkańcy odpowiadali na serię czterech pytań otwartych o mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia Kobyłki, formułując tym samym autorską analizę SWOT. Zebrane wyniki prezentujemy na kolejnych wykresach.

Wykres 31. Mocne strony Kobyłki (w proc.)⁵⁶

⁵⁶ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Wykres 32. Słabe strony Kobylki (w proc.)⁵⁷

Wykres 33. Szanse rozwojowe Kobyłki (w proc.)⁵⁸

⁵⁷ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

⁵⁸ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Wykres 34. Zagrożenia rozwojowe Kobyłki (w proc.)⁵⁹

Do mocnych stron badani zaliczają przede wszystkim położenie blisko stolicy i połączenia komunikacyjne z Warszawą, a także tereny zielone oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe. Słabe strony to najczęściej infrastruktura drogowa, trudności z dostosowaniem oferty edukacyjnej do rosnącej liczby mieszkańców, niekontrolowana zabudowa deweloperska, stan terenów zielonych oraz jakość i dostępność usług ochrony zdrowia. W opinii respondentów kluczowe szanse rozwojowe wiążą się z wykorzystaniem bliskości Warszawy, zagospodarowaniem terenów zielonych i wzmocnieniem współpracy z sąsiednimi JST. Jako zagrożenia identyfikowane są: zapewnienie oferty dla rosnącej grupy mieszkańców, niekontrolowana zabudowa i związany z nią zwiększony ruch samochodowy. Część rozmówców deklaruje, że – ich zdaniem – okoliczne miasta rozwijają się szybciej, a Kobyłka jest zagrożona marginalizacją, zredukowaniem do roli podwarszawskiej sypialni.

Niezależnie od powyżej prezentowanych informacji ankietowani odpowiadali na zamknięte pytania o postrzegane atuty i mankamenty Kobyłki. Uzyskane rozkłady odpowiedzi zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 35. Mocne strony Kobyłki (w proc.)⁶⁰

bliskość Warszawy	74
dogodne połączenia komunikacyjne z Warszawą	55
korzystne położenie przy głównych szlakach komunikacyjnych (kolej, trasa S8)	52
walory przyrodniczo-krajobrazowe	25
relatywnie niskie ceny nieruchomości	18
zwiększanie się liczby mieszkańców	17
duża liczba rodzin z dziećmi	17
tożsamość lokalna, bliskie relacje między ludźmi	12
duża liczba podmiotów gospodarczych, przedsiębiorczość lokalna	7
duża liczba nowych mieszkańców	6

Tabela 36. Słabe strony Kobyłki (w proc.)⁶¹

trudności z zapewnieniem usług publicznych dla rosnącej liczby mieszkańców	65
słabo rozwinięta infrastruktura techniczna	48
trudności z integracją „starych” i „nowych” mieszkańców Kobyłki	44
brak utożsamiania się „nowych” mieszkańców z Kobyłką	32
brak zaufania między ludźmi, trudne relacje międzyludzkie	21
niski poziom partycypacji i aktywności społecznej mieszkańców	20
odpływ części najbardziej mobilnych i przedsiębiorczych mieszkańców do Warszawy	14
starzenie się społeczności lokalnej, wzrost liczby seniorów w populacji	13
słabe połączenia komunikacyjne z Warszawą	12
wysoki poziom bezrobocia	6

⁵⁹ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Zestawienie prezentowanych odpowiedzi jest zbliżone do informacji zebranych w pytaniach otwartych, choć występują pewne różnice, wynikające ze specyfiki zastosowanych narzędzi pomiaru. Charakterystyczne, że 3 najczęściej wymieniane atuty Kobyłki związane są z przynależnością do aglomeracji warszawskiej i bliskością stolicy.

Tabela 37. Korzystanie z usług różnych instytucji lokalnych w okresie ostatnich dwóch lat (w proc.)⁶²

Urząd Miasta Kobyłka	81
Miejski Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobyłce	57
Miejska Biblioteka Publiczna w Kobyłce	51
Miejski Ośrodek Kultury w Kobyłce im. Jerzego Turka	45
Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobyłce	33
Ośrodek Sportu i Rekreacji WICHER	19

⁶⁰ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

⁶¹ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

⁶² Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Tabela 38. Ocena jakości usług różnych instytucji lokalnych (w proc.)⁶³

	Miejska Biblioteka Publiczna w Kobyłce	Miejski Ośrodek Kultury w Kobyłce	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobyłce	Urząd Miasta Kobyłka	Ośrodek Sportu i Rekreacji WICHER	Miejski Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej
bardzo zadowolony(a) (5)	64	32	37	31	24	12
raczej zadowolony(a) (4)	30	52	36	45	44	16
częściowo zadowolony(a), częściowo niezadowolony(a) (3)	5	15	22	17	26	32
raczej niezadowolony(a) (2)	1	1	3	4	6	28
bardzo niezadowolony(a) (1)	0	0	2	3	0	13
zadowolony(a) (4+5)	94	84	73	76	68	27
niezadowolony(a) (1+2)	1	1	5	7	6	41
liczebność próby	93	81	59	147	34	103
średnia w skali 1-5	4,56	4,15	4,03	3,97	3,85	2,85

W badaniu ankietowym poruszono również zagadnienia związane z korzystaniem z usług Urzędu Miasta lub innych lokalnych instytucji publicznych, jak również oceną jakości tych usług. 81 proc. badanych w okresie ostatnich 2 lat (od daty realizacji pomiaru) korzystało z usług Urzędu Miasta, natomiast najrzadziej wskazywano w tym kontekście Ośrodek Sportu i Rekreacji WICHER.

Uczestnicy pomiaru zostali zapytani również o poziom zadowolenia z usług tych instytucji, z których usług skorzystali (stąd zróżnicowane podstawy procentowania w przypadku każdego z ww. podmiotów). Najwyżej oceniona została Miejska Biblioteka Publiczna, a na drugim miejscu uplasowała się inna instytucja kultury – MOK w Kobyłce. Urząd Miasta Kobyłka uzyskał średnią na poziomie 3,97, a więc zbliżoną do kategorii oceny nr „4” („raczej zadowolony(a)”). Na uwagę zasługuje fakt, że dość wysokie noty przyznano Ośrodkowi Pomocy Społecznej, a przecież tego rodzaju placówki mają swoją specyfikę i całkowicie odmienną grupę klientów, ponadto relatywnie często wydają decyzje, które nie

⁶³ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

są zgodne z subiektywnymi oczekiwaniami odbiorców (w innych badaniach wykonawcy najczęściej OPS uzyskują bardziej krytyczne oceny).

2.10. Ocena stopnia integracji społecznej i kapitału społecznego

W Kobyłce działają następujące organizacje „trzeciego sektora”: Stowarzyszenie „Qżnia”, Stowarzyszenie Miłośników Kawalerii im. 1. Pułku Ułanów Krechowieckich, Ochotnicza Straż Pożarna w Kobyłce, 172 DH CZENEKA, Szczep 4 DH i GZ w Kobyłce (ZHP Hufiec Wołomin, Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Społecznej „Nie Daj Się Nudzie”, Akcja Katolicka przy Parafii Św. Trójcy, Akcja Katolicka przy Parafii Św. Kazimierza Królewicza, Bractwo Kubryku, Fundacja o Godne Życie dla Dzieci Upośledzonych „Jezu Ufam Tobie”, Fundacja „Eksponat”, Stowarzyszenie „Promyki”, Fundacja Homo Homini im. Karola de Foucauld, Stowarzyszenie Przyjaciół ZSP nr 1 w Kobyłce „Przyjaciele Jedyńki”, Szkolne Stowarzyszenie Nauczycieli „Szansa” ZSP nr 2, Stowarzyszenie „Trójka”, Mazowiecka Fundacja Pomocy Społecznej „Rodzina”, Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej Sarmacja, Klub Gazety Polskiej im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Kobyłce, Stowarzyszenie Polskich Muzealników Prywatnych, Muzeum Oręża i Techniki Użytkowej w Kobyłce, Muzeum Motoryzacji i Techniki w Kobyłce, Stowarzyszenie Mieszkańców Osiedla „Zanten”, Stowarzyszenie „Razem Możemy Więcej”, Fundacja Perła Baroku, Stowarzyszenie Patriotyczno-Edukacyjne „Pamięć”, Fundacja Edukacyjna „Słoneczna Polana”, Fundacja Słonecznej Szkoły Podstawowej oraz kluby i stowarzyszenia sportowe, wymienione w jednym z poprzednich rozdziałów⁶⁴.

Współpracę Miasta z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie regulują corocznie uchwalane programy współpracy Miasta Kobyłka z organizacjami pozarządowymi. W świetle dokumentu z roku 2020 do priorytetów Miasta Kobyłka zaliczono realizację zadań z obszarów: kultury i sztuki, edukacji, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, pomocy społecznej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, wypoczynku dzieci i młodzieży, ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, upowszechniania i ochrony praw człowieka oraz działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych⁶⁵.

⁶⁴ Źródło: strona internetowa Miasta Kobyłka, <https://kobyłka.pl/strona-3561-stowarzyszenia-i-organizacje.html>, data dostępu: 18.11.2020 r.

Stosowane są finansowe i niefinansowe instrumenty współpracy. „W 2019 roku Burmistrz (...) ogłosił 3 otwarte konkursy ofert, na które łącznie wpłynęło 12 ofert na realizację zadań publicznych. W wyniku rozstrzygnięć otwartych konkursów ofert podpisano 11 umów, 10 na wsparcie i 1 na powierzenie realizacji zadania. (...) Burmistrz (...) zlecił w trybie z pominięciem konkursu tzw. „małym grantem” (...) realizację 10 zadań na 17 złożonych ofert...”⁶⁶. Łącznie powierzono lub wspierano realizację zadań publicznych na kwotę 387 550,87 zł (środki wykorzystane). Jako niefinansowe formy współpracy można wymienić m.in.: promocję i pomoc w realizacji działań NGO, informowanie o działalności „trzeciego sektora”, doradztwo, a także uczestnictwo przedstawicieli organizacji w opiniowaniu aktów prawnych i konsultacjach społecznych⁶⁷. Warto wspomnieć, że ważnym ciałem konsultacyjno- opiniodawczym jest Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego w Kobyłce, która działa od roku 2019.

W uzupełnieniu powyższych informacji można przytoczyć dane statystyczne, jak również wyniki badania ankietowego. W naukach społecznych wyróżnia się wiele możliwych do zastosowania wskaźników partycypacji i aktywności obywatelskiej, choć często wywołują one dyskusję w środowisku akademickim. W tym rozdziale prezentujemy zestawienie najważniejszych informacji, które obrazują poziom zaangażowania mieszkańców Kobyłki w życie wspólnoty lokalnej.

Tabela 39. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców⁶⁸

Jednostka terytorialna	2017	2018	2019
POLSKA	38	37	38
MAZOWIECKIE	48	44	46
Powiat wołomiński	23	22	24
Kobyłka	21	22	25

⁶⁵ Źródło: „Sprawozdanie z realizacji programu współpracy Miasta Kobyłka na rok 2018 z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”

⁶⁶ Tamże

⁶⁷ Tamże

⁶⁸ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Marki	21	19	21
Zielonka	27	25	28
Wołomin	25	24	26

Liczba organizacji „trzeciego sektora” (NGO) w przeliczeniu na populację mieszkańców miasta jest niska na tle danych ogólnokrajowych i – zwłaszcza – regionalnych. We wszystkich miastach powiatu wołomińskiego wskaźnik ten jest relatywnie niski, choć warto zaznaczyć, że jego najwyższy poziom odnotowano w Zielonce. Jeśli chodzi o dynamikę zmian, to trudno doszukać się tu jakichś wyraźnych trendów. Dodajmy, że powyższe zestawienie odzwierciedla jedynie współczynnik liczby zarejestrowanych podmiotów w odniesieniu do populacji danej gminy, a nie realny poziom uczestnictwa w działalności „trzeciego sektora”. Eksperti uczestniczący w badaniu jakościowym potwierdzają, że poziom aktywności społecznej i partycypacji mieszkańców Kobyłki jest niski⁶⁹.

Tabela 40. Podejmowanie różnych form aktywności społecznej (w proc.)⁷⁰

głosowałem(am) we wszystkich lub prawie wszystkich wyborach samorządowych	75
dyskutowałem(em) o sprawach lokalnych w Internecie	34
brałem(am) udział w publicznych spotkaniach z przedstawicielami władz lokalnych	34
brałem(am) udział w akcjach społecznych jako wolontariusz(ka)	22
brałem(am) udział w konsultacjach społecznych w sprawach lokalnych	19
brałem(am) udział w zebraniach wspólnoty lub spółdzielni mieszkaniowej	19
zbierałem podpisy pod petycją lub interweniowałem(am) w sprawach lokalnych	17
działałem(am) w organizacji religijnej (np. parafialnej)	13
działałem(am) w organizacji pozarządowej	12
kandydowałem(am) w wyborach samorządowych	7
brałem(am) udział w protestach dotyczących spraw lokalnych	5
nie podejmowałem(am) żadnego z powyższych działań	12

Przynajmniej jedną z powyższych form aktywności społecznej podejmowało 88 proc. badanych. Zdecydowanie częściej są to osoby, które wiążą swoją przyszłość z Kobyłką (91 proc.) w porównaniu z badanymi, którzy nie deklarują tego rodzaju planów (66 proc.). Na aktywność społeczną wpływa wykształcenie – wśród osób z wykształceniem wyższym 92

⁶⁹ Na podstawie badania jakościowego

⁷⁰ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

proc. podejmowało przynajmniej jedno z powyższych działań, zaś wśród respondentów z wykształceniem średnim analogiczny wskaźnik wynosi 77 proc.

12 proc. badanych deklaruje działalność w przynajmniej jednej organizacji pozarządowej. W tym miejscu warto dodać, że uzyskane wyniki są zbliżone do danych ogólnopolskich (choć nie można ich porównywać wprost, ze względu na różnice w metodologii pomiaru). Według pomiarów Centrum Badania Opinii Społecznej w 2007 roku przynależność do organizacji społecznych deklarowało 11 proc. Polaków. Z kolei badania prowadzone przez Stowarzyszenie Klon/Jawor (także z 2007 roku) wskazują, że 13 proc. Polaków deklarowało członkostwo w organizacjach pozarządowych, grupach, ruchach społecznych lub religijnych. Istotnym źródłem danych na ten temat jest również „Diagnoza społeczna” prof. J. Czapińskiego. Według tych cyklicznie powtarzanych na licznej, ogólnopolskiej próbie pomiarów „...w Polsce w 2015 r. członkami „jakichś organizacji, stowarzyszeń, partii, komitetów, rad, grup religijnych, związków lub kół” było 13,4 proc. badanych: 10,3 proc. należało tylko do jednego stowarzyszenia; 2,2 proc. do dwóch, a 1,9 proc. do więcej niż dwóch organizacji. Dopełnieniem pytania o formalne członkostwo było pytanie o rzeczywistą działalność w takich organizacjach (...). 70,8 proc. członków stowarzyszeń mówi, że aktywnie uczestniczy w ich działaniach. Mało ludzi należy do organizacji, ale jeśli już gdzieś należą, to (mówią, że) coś w nich robią. Takich, którzy należą i działają jest w społeczeństwie powyżej 15 r.ż. 9,0 proc...”⁷¹.

Ważnym wskaźnikiem aktywności obywatelskiej jest również uczestnictwo w wyborach lokalnych. Kluczowe informacje na ten temat prezentujemy w poniższej tabeli.

Tabela 41. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych roku 2010, 2014 i 2018 r.⁷²

jednostka terytorialna	frekwencja w wyborach samorządowych, 21.11.2010 r.	frekwencja w wyborach samorządowych, 16.11.2014 r.	frekwencja w wyborach samorządowych, 21.10.2018 r.
m. Kobyłka	50,02%	53,62%	60,52%
m. Marki	41,72%	47,51%	53,23%
gm. Radzymin	48,73%	54,33%	57,82%

⁷¹ Źródło: „Diagnoza Społeczna 2015. Warunki i jakość życia Polaków”, Janusz Czapiński, Tomasz Panek (red.), Rada Monitoringu Społecznego, Warszawa, listopad 2015

⁷² Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza

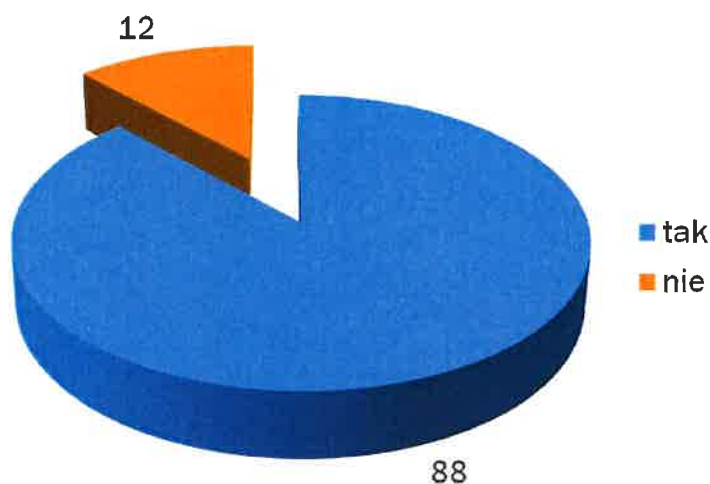
gm. Tłuszcz	55,10%	53,57%	54,58%
gm. Wołomin	46,82%	49,75%	59,93%
m. Ząbki	46,94%	46,13%	54,53%
m. Zielonka	52,36%	55,79%	63,52%
pow. wołomiński	49,78%	52,37%	58,08%
woj. mazowieckie	50,96%	51,20%	60,93%
Polska	47,32%	47,43%	54,90%

W większości badań kapitału społecznego jednym z kluczowych wskaźników aktywności i zaangażowania w życie lokalnej wspólnoty jest głosowanie w wyborach samorządowych. W powyższej tabeli zamieszczone zostały dane obrazujące poziom frekwencji w trzech ostatnich wyborach lokalnych – z roku 2010, 2014 i 2018. Precyzując, są to wskaźniki udziału w głosowaniu do rad gmin (tj. pierwszej turze głosowania). Dane dla Kobyłki zostały przedstawione w ujęciu porównawczym - na tle analogicznych informacji dla sąsiednich gmin, powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całego kraju.

Wyraźnie widać, że w kolejnych wyborach samorządowych w Kobyłce frekwencja była wyższa od średniej ogólnopolskiej, a jednocześnie zbliżona do wskaźników regionalnych i powiatowych. Spośród okolicznych gmin najwyższy poziom uczestnictwa w głosowaniu odnotowano w Zielonce (w roku 2014 i 2018) oraz w gminie Tłuszcz (w roku 2010). Na tle większości sąsiednich jednostek frekwencja wyborcza w Kobyłce jest relatywnie wysoka. Co istotne, w kolejnych wyborach poziom uczestnictwa w głosowaniu systematycznie rośnie, co jest szerszym trendem, widocznym również na poziomie powiatowym, wojewódzkim czy ogólnokrajowym. W tym miejscu warto zaznaczyć, że pewne różnice między poszczególnymi gminami mogą być rezultatem sytuacji, czy konkretnych wydarzeń na lokalnych scenach politycznych (np. siła konfliktów między lokalnymi politykami może sprzyjać mobilizacji ich elektoratów, co z kolei przekłada się na uczestnictwo w głosowaniu).

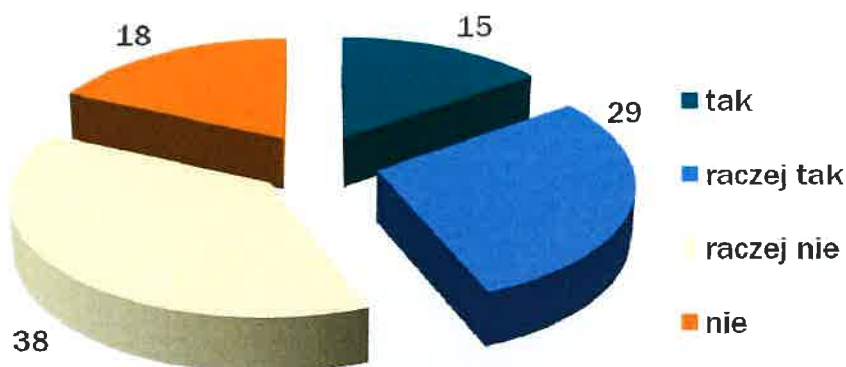
Inne kwestie związane z aktywnością społeczną i zaangażowaniem w sprawy lokalne zostały poruszone w badaniu ankietowym, zrealizowanym na potrzeby niniejszej Strategii.

Wykres 42. Czy wiąże Pan(i) przyszłość – swoją i swojej rodziny – z Kobylką? (w proc.)⁷³

Prawie 9 na 10 badanych wiąże przyszłość (swoją i swojej rodziny) z Kobylką. Najczęściej są to osoby, które uważają, że większości ludzi można zaufać (100 proc.), respondenci, którzy wysoko oceniają jakość życia w Kobylce (97 proc.), jak również mężczyźni (96 proc.) w porównaniu z kobietami (85 proc.).

Wykres 43. Czy tacy ludzie jak Pan(i) mają wpływ na bieg spraw publicznych w Kobylce? (w proc.)⁷⁴

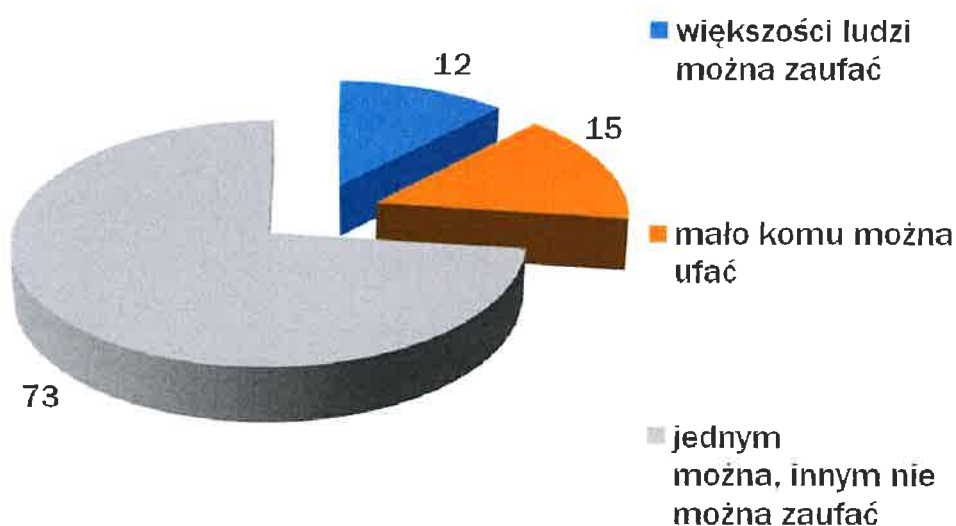

⁷³ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

⁷⁴ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

Na uwagę zasługuje niski poziom poczucia sprawczości. 56 proc. badanych deklaruje brak poczucia wpływu na bieg spraw lokalnych, odmienną opinię w odniesieniu do tej kwestii wyraża 44 proc. uczestników pomiaru (15 proc. udzieliło odpowiedzi zdecydowanie twierdzącej). Poczucie wpływu na bieg spraw lokalnych najczęściej deklarują osoby z wykształceniem wyższym (50 proc.), a także ankietowani podzielający opinię o wysokiej jakości życia w Kobyłce (69 proc.).

Wykres 44. Zaufanie w relacjach z innymi (w proc.)⁷⁵

Jeśli chodzi o poziom zaufania w codziennych relacjach z innymi, 12 proc. badanych uważa, że większości ludzi można zaufać. Prawie $\frac{3}{4}$ uczestników pomiaru deklaruje, że zaufanie do innych jest uzależnione od indywidualnych uwarunkowań, natomiast 15 proc. rozmówców uważa, że mało komu można zaufać. Powyższe dane świadczą o niskim poziomie kapitału społecznego w mieście. Wysoki poziom zaufania do innych najczęściej deklarują osoby, które wiążą przyszłość (swoją i swojej rodziny) z Kobyłką (14 proc.), natomiast niski – os. deklarujące brak poczucia wpływu na bieg spraw lokalnych (20 proc.),

⁷⁵ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

respondenci negatywnie oceniający jakość życia w Kobyłce (28 proc.), jak również ankietowani w wieku 30-39 lat (23 proc.).

Wykres 45. Poziom zadowolenia z relacji z sąsiadami (w proc.)⁷⁶

Dane na temat poziomu zadowolenia z relacji z sąsiadami zostały zebrane z wykorzystaniem skali pięciostopniowej. 68 proc. deklaruje wysoki stopień satysfakcji, zaś uzyskana średnia wynosi 3,88 (jest to rezultat zbliżony do umiarkowanie pozytywnej kategorii odpowiedzi – „4”). Osoby niezadowolone z relacji z sąsiadami to najczęściej respondenci przekonani o niskim wpływie na bieg spraw lokalnych (10 proc.) oraz ankietowani, którzy sądzą, że „mało komu można ufać” (22 proc.). Wyraźnie widać, że tego rodzaju negatywne opinie są wzajemnie powiązane.

⁷⁶ Na podstawie badania ankietowego (CAWI/PAPI, N=181)

II. Część strategiczno-operacyjna

3. Analiza strategiczna

Niezmiernie istotnym elementem niniejszego opracowania jest analiza strategiczna. Na podstawie danych opublikowanych w poprzednich rozdziałach przygotowana została synteza powyższych informacji, z wykorzystaniem metody SWOT, a więc z podziałem na mocne i słabe strony miasta, a także szanse i zagrożenia w perspektywie rozwojowej miasta. Informacje przedstawione w poniższej tabeli mogą stanowić punkt wyjścia dla określenia ram lokalnej polityki społecznej, z uwzględnieniem takich obszarów, jak np. pomoc społeczna, jakość życia, kultura, edukacja publiczna, bezpieczeństwo, rynek pracy i rozwój przedsiębiorczości w mieście, poziom zaangażowania mieszkańców w życie lokalnej wspólnoty.

Tabela 46. Analiza SWOT (mocne i słabe strony, a także szanse, zagrożenia)⁷⁷

Mocne strony	Słabe strony
- położenie geograficzne (bliskość Warszawy) - połączenia komunikacyjne (dostęp do trasy S8, linia kolejowa) - relatywnie niskie ceny nieruchomości - zwiększanie się liczby ludności, napływ nowych mieszkańców - pozytywne wyniki edukacyjne uczniów miejscowych szkół - ponadprzeciętna aktywność mieszkańców w sferze kultury - wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa - dużo terenów zielonych, walory przyrodniczo-krajobrazowe - spokojny, kameralny charakter miasta	- starzenie się społeczeństwa - niski poziom integracji „zasiedziały” i „nowoprzybyłych” mieszkańców - brak utożsamiania się „nowych” mieszkańców z Kobylką i ich „roszczeniowa” postawa względem lokalnych instytucji i organizacji - niewystarczający poziom rozwoju infrastruktury społecznej, niezadowalające warunki lokalowe do świadczenia usług społecznych na rzecz mieszkańców (przepełnienie szkół i przedszkoli, niska dostępność usług ochrony zdrowia) - dostępność oraz stan techniczny mieszkań komunalnych i socjalnych - stan dróg i chodników - niewystarczająca infrastruktura budynków użyteczności publicznej - mała dostępność miejsc w żłobkach - niekontrolowana zabudowa deweloperska - niska dostępność aptek - relatywnie wysoka stopa bezrobocia w powiecie wołomińskim - relatywnie wysoki zasięg korzystania z pomocy społecznej w powiecie wołomińskim - niski poziom aktywności społecznej mieszkańców (poziom partycypacji, uczestnictwa w działalności

⁷⁷ Synteza na podstawie wszystkich źródeł, cytowanych w tym opracowaniu

	„trzeciego sektora” - niski kapitał społeczny (w tym poziom zaufania do innych) - stan, brak zagospodarowania terenów zielonych
Szanse	Zagrożenia
- wykorzystanie atutów związanych z położeniem w aglomeracji warszawskiej - wzmocnienie współpracy z sąsiednimi JST - integracja, zwiększenie poziomu spójności społecznej - wykorzystanie potencjału „nowoprzybyłych” mieszkańców na rzecz rozwoju społecznego miasta - rozwój lokalnej przedsiębiorczości - rozwój ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej - przyciąganie inwestorów zewnętrznych - pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację działań społecznych	- pogorszenie koniunktury gospodarczej (np. w związku z pandemią COVID-19) - brak środków na inwestycje, w tym zapewnienie usług publicznych dla rosnącej liczby mieszkańców - niepodejmowanie działań na rzecz integracji i zwiększenia spójności społecznej, pogłębienie podziałów i konfliktów między różnymi grupami mieszkańców - wstrzymanie lub zmniejszenie puli środków na realizację działań społecznych przez UE - odpływ „kapitału ludzkiego” do Warszawy - negatywny wpływ niekontrolowanej zabudowy deweloperskiej na ład przestrzenny i estetykę miasta oraz zwiększenie ruchu samochodowego - zredukowanie Kobyłki wyłącznie do roli podwarszawskiej sypialni - brak pogłębionej analizy problemów zdrowotnych mieszkańców Kobyłki oraz ich oczekiwań w zakresie dostępności i jakości opieki medycznej w mieście

4. Misja, cele, kierunki działań oraz wskaźniki ich realizacji

Misją niniejszej Strategii jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców Kobyłki, stworzenie systemu usług społecznych, dopasowanych do potrzeb różnych grup mieszkańców, skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, a także integracja społeczności lokalnej.

Poniżej prezentujemy strukturę operacyjnej części dokumentu. Dla wszystkich celów zaplanowanych w niniejszym dokumencie wyznaczone zostały kierunki działań oraz wskaźniki, które posłużą do oceny poziomu ich wdrażania. Oszacowanie stopnia realizacji tych przedsięwzięć umożliwi wprowadzenie stosownych korekt, czy uzupełnień w kolejnych latach. Wskaźniki te zostaną wykorzystane przy opracowaniu rocznych sprawozdań z realizacji Strategii. Poniżej zamieszczone zostały propozycje wskaźników przyporządkowanych do obszarów, w ramach których zdefiniowane zostały cele strategiczne i działania.

Tabela 47. Struktura obszaru i celu strategicznego nr 1

OBSZAR 1: ZINTEGROWANA I AKTYWNA WSPÓLNOTA LOKALNA		
CEL STRATEGICZNY 1: Stworzenie zintegrowanej i zaangażowanej w sprawy społeczne wspólnoty lokalnej		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Zróżdła weryfikacji
Działanie 1.1.: Zwiększenie poziomu spójności społecznej, w tym: - integracja „nowoprzybyłych” i „zasiedziały” mieszkańców - integracja międzypokoleniowa - integracja osób zamieszkujących na różnych osiedlach Kobyłki - integracja osób z różnych grup społecznych, o różnym kapitale kulturowym i statusie materialnym - budowanie kultury współpracy, wzajemnego poszanowania, tolerancji i kompromisu - promowanie znanych osób związanych z Kobyłką, stworzenie instytucji „ambasadora Kobyłki”, symboliczne docenienie ich wkładu w rozwój lub promocję Kobyłki	- liczba otwartych wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych i sportowych o charakterze integracyjnym (w tym unikatowych wydarzeń o zasięgu ponadlokalnym, promujących Kobyłkę) - liczba uczestników otwartych wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych i sportowych o charakterze integracyjnym - poziom zadowolenia z otwartych wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych i sportowych o charakterze integracyjnym - liczba konkursów związanych z lokalną historią i dziedzictwem kulturowym dla różnych grup mieszkańców (np. dzieci, młodzieży, osób dorosłych) - liczba uczestników konkursów związanych z lokalną historią i dziedzictwem kulturowym dla różnych grup mieszkańców (np. dzieci, młodzieży, osób dorosłych) - liczba otwartych konkursów na realizację zadań publicznych, zawierających elementy integrujące lokalną społeczność - liczba zrealizowanych zadań publicznych, zawierających elementy integrujące lokalną społeczność - liczba kampanii społecznych na rzecz integracji lokalnej wspólnoty - skuteczność kampanii społecznych na rzecz integracji lokalnej wspólnoty - liczba nowych lub zrewitalizowanych miejsc odpoczynku i rekreacji (np. terenów zielonych, miejsc spotkań i odpoczynku, rozwiązań przestrzennych sprzyjających budowaniu relacji)	UM Kobyłka, inne lokalne instytucje i organizacje, ankiety ewaluacyjne
Działanie 1.2.: Zwiększenie poziomu aktywności społecznej i partycypacji mieszkańców w życiu wspólnoty lokalnej, w tym: - promocja aktywnego udziału w życiu wspólnoty (np. konsultacje społeczne, udział w wyborach, podejmowanie różnych form aktywności społecznej, korzystanie z lokalnych kanałów komunikacji) - wdrażanie budżetu obywatelskiego	- liczba kampanii społecznych na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu wspólnoty - skuteczność kampanii społecznych na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu wspólnoty - liczba projektów i projektodawców zgłoszonych w ramach budżetu obywatelskiego - liczba prowadzonych konsultacji społecznych - liczba uczestników konsultacji	UM Kobyłka, inne lokalne instytucje i organizacje, ankiety ewaluacyjne

	- społecznych - suma środków wydatkowanych w ramach budżetu obywatelskiego - frekwencja w wyborach samorządowych - liczba członków i osób wspierających działalność lokalnych organizacji pozarządowych - liczba odbiorców mediów lokalnych	
Działanie 1.3.: Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi (NGO), w tym: - finansowe instrumenty współpracy - niefinansowe instrumenty współpracy	- liczba otwartych konkursów dla NGO na realizację zadań publicznych - liczba wspieranych lub powierzanych zadań publicznych - pula środków przeznaczonych na wsparcie i powierzenie zadań publicznych - liczba projektów zgłoszonych w ramach inicjatywy lokalnej - liczba zrealizowanych projektów w ramach inicjatywy lokalnej	UM Kobylka, lokalne instytucje i organizacje
Działanie 1.4.: Włączenie środowiska lokalnego biznesu w działania na rzecz lokalnej wspólnoty, w tym: - promocja działań z obszaru społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) - wzmocnienie sektora ekonomii społecznej i	- liczba kampanii społecznych z obszaru odpowiedzialności społecznej biznesu (CSR) - skuteczność kampanii społecznych z obszaru odpowiedzialności społecznej biznesu (CSR) - liczba konkursów dla przedsiębiorców z obszaru odpowiedzialności społecznej biznesu (CSR) - liczba uczestników konkursów dla przedsiębiorców z obszaru odpowiedzialności społecznej biznesu (CSR) - liczba podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych	UM Kobylka, lokalni przedsiębiorcy, instytucje i organizacje

Tabela 48. Struktura obszaru i celu strategicznego nr 2

OBSZAR 2: LOKALNY SYSTEM USŁUG SPOŁECZNYCH I SKUTECZNE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH		
CEL STRATEGICZNY 2: Stworzenie systemu dostępnych, wysokiej jakości usług społecznych dla różnych grup mieszkańców i		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Zróżdła weryfikacji
Działanie 2.1.: Budowa oraz poprawa stanu technicznego mieszkań komunalnych i socjalnych	- liczba mieszkań (lokali) komunalnych - łączna powierzchnia mieszkań komunalnych - liczba mieszkań (lokali) socjalnych - łączna powierzchnia mieszkań socjalnych - liczba osób oczekujących na mieszkanie komunalne lub socjalne	UM Kobylka

Działanie 2.2.: Stworzenie kompleksowej oferty usług dla seniorów, w tym: - utworzenie placówki dziennego pobytu dla seniorów (np. świetlice środowiskowej) i zapewnienie wysokiej jakości jej oferty - zapewnienie wysokiej jakości oferty UTW - zapewnienie wysokiej jakości oferty Klubu Seniora „Tęcza” - aktywizacja społeczna i zawodowa seniorów - zapewnienie wysokiej jakości usług opiekuńczych - promocja wolontariatu i usług sąsiedzkich jako instrumentów wsparcia seniorów - upowszechnianie wiedzy na tematy senioralne, zmiana postaw i niwelowanie negatywnych stereotypów - realizacja cyklicznych badań potrzeb seniorów	- liczba placówek dziennego pobytu dla seniorów - liczba miejsc w placówkach dziennego pobytu dla seniorów - liczba słuchaczy UTW - liczba godzin zajęć realizowanych przez UTW - liczba odbiorców wsparcia oferowanego przez Klub Seniora - liczba godzin wsparcia realizowanych przez Klub Seniora - liczba projektów na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej - liczba odbiorców usług opiekuńczych - liczba godzin świadczonych usług opiekuńczych - liczba działań (np. kampanii społecznych) na rzecz budowania pozytywnego wizerunku seniorów - skuteczność kampanii społecznych na rzecz na rzecz budowania pozytywnego wizerunku seniorów - liczba badań potrzeb seniorów - poziom zadowolenia seniorów z dostępnej oferty	UM Kobyłka, OPS, UTW, Klub Seniora „Tęcza”, inne lokalne instytucje i organizacje, badania ankietowe
Działanie 2.3.: Zapewnienie wysokiej jakości oferty w obszarach ochrony zdrowia, edukacji, kultury, sportu dla różnych grup mieszkańców, w tym m.in: - dzieci - młodzieży - rodzin z dziećmi	- liczba aptek na 1000 mieszkańców - liczba ośrodków zdrowia na 1000 mieszkańców - liczba pełnych etatów przeliczeniowych lekarza, pielęgniarki i położnej, zatrudnionych w POZ na 1000 mieszkańców - liczba badań poziomu satysfakcji pacjenta wszystkich placówek medycznych w Kobyłce - liczba miejsc w żłobkach - liczba miejsc w przedszkolach - liczba miejsc w szkołach - liczba godzin zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży - liczba uczestników zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży - liczba wydarzeń kulturalnych - liczba uczestników wydarzeń kulturalnych - liczba odbiorców usług MOK - liczba odbiorców usług MBP - liczba wydarzeń sportowych - liczba uczestników wydarzeń sportowych - liczba nowych lub wyremontowanych placów zabaw i innych miejsc spędzania czasu wolnego	UM Kobyłka, placówki edukacyjne, ośrodki zdrowia, instytucje kultury, inne lokalne instytucje i organizacje, badania ankietowe

	- liczba badań poziomu zadowolenia z dostępnej oferty - poziom zadowolenia z dostępnej oferty	
Działanie 2.4.: Stworzenie kompleksowej oferty usług dla osób z niepełnosprawnościami, w tym: - zapewnienie wysokiej jakości usług skierowanych do osób o różnym stopniu i rodzaju niepełnosprawności - aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami - zapewnienie wysokiej jakości usług opiekuńczych - promocja wolontariatu i usług sąsiedzkich jako instrumentów wsparcia osób z niepełnosprawnościami - upowszechnianie wiedzy, zmiana postaw i niwelowanie negatywnych stereotypów - utworzenie i aktualizacja mapy dostępności miejscowych obiektów użytku publicznego - likwidacja barier architektonicznych - realizacja cyklicznych badań potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym prowadzenie szczegółowych analiz liczby i struktury ww. populacji	- liczba działań skierowanych do osób z niepełnosprawnościami - liczba działań skierowanych do osób z niepełnosprawnościami - liczba projektów na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej - liczba odbiorców usług opiekuńczych - liczba godzin świadczonych usług opiekuńczych - liczba działań (np. kampanii społecznych) na rzecz upowszechniania wiedzy i budowania pozytywnego wizerunku osób z niepełnosprawnościami - skuteczność kampanii społecznych na rzecz na rzecz budowania pozytywnego wizerunku osób z niepełnosprawnościami - liczba badań potrzeb osób z niepełnosprawnościami - poziom zadowolenia osób z niepełnosprawnościami z dostępnej oferty	UM Kobyłka, inne lokalne instytucje i organizacje, badania ankietowe
Działanie 2.5.: Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, w tym: - uzależnień od alkoholu i narkotyków - przemocy w rodzinie - bezrobocia - innych negatywnych zjawisk społecznych (np. pomoc dla osób i rodzin znajdujących się z trudnej sytuacji życiowej (ubóstwo, długotrwała choroba, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego)	- liczba programów z obszaru profilaktyki uzależnień - liczba odbiorców programów z obszaru profilaktyki uzależnień - liczba osób objętych działaniami Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - liczba odbiorców usług Punktu Konsultacyjnego dla osób z uzależnieniami - liczba programów z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba odbiorców programów z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba wdrożonych procedur „Niebieskiej Karty” - liczba działań na rzecz aktywizacji zawodowej - liczba odbiorców działań na rzecz aktywizacji zawodowej - stopa bezrobocia (w powiecie wołomińskim) - liczba zarejestrowanych bezrobotnych - liczba beneficjentów środowiskowej	UM Kobyłka, inne lokalne instytucje i organizacje, badania ewaluacyjne, Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie, Bank Danych Lokalnych GUS

	pomocy społecznej na 10 tys. ludności - liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej - liczba badań ewaluacyjnych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych - postawy i podzielenie stereotypów względem negatywnych zjawisk społecznych (uzależnień, przemocy w rodzinie itp.)	
--	--	--

Tabela 49. Struktura obszaru I celu strategicznego nr 3

OBSZAR 3: SPRAWNY SYSTEM POLITYKI SPOŁECZNEJ		
CEL STRATEGICZNY 3: Wzmocnienie systemu oraz sieci współpracy w obszarze polityki społecznej, w tym pomocy społecznej		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Zróżła weryfikacji
Działanie 3.1.: Rozbudowa bazy lokalowej na potrzeby realizacji działań społecznych (dla instytucji publicznych i organizacji pozarządowych)	- liczba lokali przeznaczonych na działalność społeczną (w tym realizację usług społecznych) - powierzchnia lokali przeznaczonych na działalność społeczną (w tym realizację usług społecznych)	UM Kobyłka
Działanie 3.2.: Tworzenie sieci współpracy różnych podmiotów na rzecz rozwiązywania problemów społecznych: - lokalnej - ponadlokalnej (np. powiatowej, regionalnej)	- liczba partnerstw lokalnych (w tym międzysektorowych) - liczba projektów lokalnych realizowanych w partnerstwie - liczba lokalnych forów współpracy i wymiany doświadczeń - liczba partnerstw ponadlokalnych (w tym międzysektorowych) - liczba projektów ponadlokalnych realizowanych w partnerstwie - liczba ponadlokalnych forów współpracy i wymiany doświadczeń	UM Kobyłka, inne lokalne instytucje i organizacje
Działanie 3.3.: Poszerzanie wiedzy, umiejętności i kompetencji zawodowych kadry w obszarze polityki społecznej	- liczba szkoleń i innych form edukacyjnych, skierowanych do lokalnych profesjonalistów w obszarze pomocy i polityki społecznej - liczba godzin szkoleń i innych form edukacyjnych, skierowanych do lokalnych profesjonalistów w obszarze pomocy i polityki społecznej - liczba odbiorców szkoleń i innych form edukacyjnych, skierowanych do lokalnych profesjonalistów w obszarze pomocy i polityki społecznej - poziom zadowolenia ze szkoleń i innych form edukacyjnych, skierowanych do lokalnych profesjonalistów w obszarze	UM Kobyłka, inne lokalne instytucje i organizacje, ankiety ewaluacyjne, badania potrzeb szkoleniowych

	pomocy i polityki społecznej - liczba badań potrzeb szkoleniowych	
Działanie 3.4.: Wsparcie lokalnych profesjonalistów w obszarze polityki społecznej	- liczba osób uczestniczących w superwizji - liczba zrealizowanych godzin superwizji - liczba osób uczestniczących w działaniach na rzecz zapobiegania wypaleniu zawodowemu - liczba godzin zrealizowanych działań na rzecz zapobiegania wypaleniu zawodowemu - liczba badań potrzeb z zakresu wsparcia	UM Kobyłka, OPS, inne lokalne instytucje i organizacje, badania potrzeb z zakresu wsparcia

5. Proponowane działania i kluczowe grupy odbiorców

Działania w ramach „Strategii” będą – co do zasady – adresowane do **wszystkich mieszkańców Kobyłki**. Na podstawie przeprowadzonych badań i analiz stwierdzono, że na szczególne potraktowanie zasługują następujące grupy docelowe: rodziny z dziećmi, dzieci i młodzież, „zasiedziali” i „nowoprzybyli” mieszkańcy Kobyłki oraz seniorzy.

Tabela 50. Wybrane kierunki zmian w odniesieniu do zidentyfikowanych grup docelowych

Grupa docelowa	Cele/potrzeby	Pożądane postawy i zachowania
rodziny z dziećmi, dzieci i młodzież	edukacja do demokracji, aktywności społecznej, budowanie kultury współpracy, kreowanie poczucia więzi i tożsamości lokalnej, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym	zwiększenie poziomu wiedzy i postaw obywatelskich, umiejętność współpracy, poczucie związku z miejscem zamieszkania i dumy z bycia mieszkańcem Kobyłki, korzystanie z oferty usług społecznych w Kobyłce
„nowoprzybyli” mieszkańcy Kobyłki	adaptacja, integracja z dotychczasowymi mieszkańcami, kreowanie poczucia więzi i tożsamości lokalnej	zwiększenie poziomu wiedzy na temat Kobyłki, poczucie związku z miejscem zamieszkania i dumy z bycia mieszkańcem Kobyłki, korzystanie z oferty usług społecznych w Kobyłce
„zasiedziali” mieszkańcy Kobyłki	utrzymanie cech pozytywnie wyróżniających społeczność Kobyłki, integracja z „nowymi” mieszkańcami	poprawa sposobu postrzegania „nowych” mieszkańców (np. traktowanie ich w kategoriach zasobu, a nie zagrożenia), większa otwartość na współpracę z nimi, asymilowanie ich poprzez włączenie do głównego nurtu działalności społecznej w Kobyłce
seniorzy	rozwój usług społecznych adresowanych do tej grupy mieszkańców w perspektywie zmian demograficznych (rosnącego udziału osób starszych w populacji), aktywizacja i wykorzystanie społecznego potencjału seniorów	poprawa społecznego wizerunku osób starszych, wykorzystanie ich potencjału, aktywizacja społeczna i włączenie ich do głównego nurtu życia i działalności społecznej w Kobyłce

W ramach Strategii wyróżnia się również następujące grupy docelowe o charakterze instytucjonalnym, które mogą być nie tylko odbiorcami, ale również realizatorami przewidzianych w ramach wspomnianego dokumentu:

- instytucje publiczne, JST wraz z jednostkami organizacyjnymi,
- lokalne organizacje pozarządowe lub ponadlokalne, lecz prowadzące działalność w Kobyłce,
- przedsiębiorcy,
- grupy nieformalne (np. sąsiedzkie).

6. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja strategii

Warunkiem sprawnej oraz efektywnej realizacji Strategii jest opracowanie skutecznego systemu monitorowania i oceny dokumentu. Sama Strategia nie jest jednak wystarczającą receptą na sukces. Aby mogła przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest jej sukcesywne wdrażanie i monitoring jej realizacji.

Skuteczna i efektywna realizacja założeń strategicznych wymaga zaangażowania i pracy wielu różnych podmiotów oraz koordynacji i monitoringu ich działań przy poparciu społecznym mieszkańców. Zaproponowane poniżej założenia systemu wdrażania, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii tworzą pewien model zarządzania strategicznego w zakresie polityki społecznej Kobyłki.

Wdrażanie

Realizacja celów niniejszej Strategii oraz wymienionych w niej działań zależeć będzie od sprawności instytucji samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych. Wskazane cele oraz proponowane działania będą możliwe do osiągnięcia nie tylko przy zaangażowaniu władz i instytucji samorządowych, ale także dzięki udziałowi przedstawicieli innych sektorów (np. organizacji pozarządowych, przedsiębiorców).

Wobec obszernego i różnorodnego zakresu problemów społecznych, wskazanych w diagnozie, rekomendowane jest zawiązanie trwałego partnerstwa strategicznego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. W skład partnerstwa powinny wchodzić instytucje publiczne (samorządowe), ale również organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, przedstawiciele różnych środowisk społecznych (interesariusze poszczególnych problemów). Ważną rolę w procesach wdrożeniowych dokumentu powinien odgrywać Koordynator Strategii, który będzie osobą bezpośrednio nadzorującą realizację wyznaczonych zadań. Główne zadania koordynatora polegać będą na bieżącej analizie stanu realizacji Strategii, obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, wpływających lub mogących wpłynąć na wykonywanie poszczególnych zadań, wreszcie – aktywnym poszukiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania.

Do usprawnienia prac nad rozwiązywaniem ewentualnych problemów w zidentyfikowanych obszarach tematycznych rekomendowane jest powołanie Zespołu Roboczego ds. Wdrażania Strategii, w skład którego wejdą urzędnicy, lokalni eksperci, działacze społeczni i inne zainteresowane osoby, kompetentne w sferze społecznej. Liczba i skład zespołu może się zmieniać. Spotkania zespołu, oparte na wypracowanych standardach współpracy, powinny mieć charakter cykliczny. Rekomendowane jest, aby odbywały się one nie rzadziej niż raz na 3 miesiące. Do zadań Zespołu Roboczego ds. Wdrażania Strategii należeć będzie m.in. realizacja podjętych przedsięwzięć, monitoring stopnia realizacji poszczególnych zadań, inicjowanie nowych działań, umożliwiających realizację celów strategicznych, przekazywanie wniosków i sugestii Koordynatorowi Strategii. Za organizację spotkań odpowiadać będzie wspomniany Koordynator Strategii.

Komunikacja społeczna

Działania zaplanowane w ramach niniejszej „Strategii” potrzebują wsparcia komunikacyjnego. Zakłada się, że komunikacja społeczna będzie oparta przede wszystkim na trzech filarach: mediach lokalnych (papierowych i elektronicznych), portalach społecznościowych, a także kontaktach bezpośrednich.

Nośniki informacji/kanały komunikacji z grupami docelowymi:

- strona internetowa i BIP Kobyłki,
- profil miasta na portalu „Facebook”,
- prasa lokalna,
- lokalne portale informacyjne,
- fora internetowe, grupy dyskusyjne,
- „tradycyjne” biuletyny informacyjne (skuteczny kanał dotarcia do osób starszych),
- uliczne tablice informacyjne,
- komunikacja za pośrednictwem miejscowych instytucji i organizacji, np. edukacyjnych, kulturalnych, czy sportowych (możliwość dotarcia do rodzin z dziećmi, w tym „nowoprzybyłych” mieszkańców),
- spotkania bezpośrednie z mieszkańcami (np. z udziałem burmistrza, radnych czy innych znaczących osób),
- spotkania „branżowe”, fora tematyczne (np. skupiające instytucje i organizacje reprezentujące poszczególne sfery życia: kulturę, sport, edukację, politykę społeczną...).

Kierunki działań proponowanych do realizacji w ramach Strategii:

Do kluczowych kierunków działań, które mogą być realizowane w ramach Strategii należą m.in.:

- promocja, komunikacja społeczna,
- gospodarka komunalna,
- sport,
- kultura,
- edukacja,
- turystyka,
- polityka społeczna,

- mieszkalnictwo komunalne i socjalne,
- ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego,
- podnoszenie jakości życia mieszkańców,
- poprawa standardu świadczonych usług publicznych,
- zagospodarowanie przestrzenne,
- rozwój gospodarczy i wspieranie przedsiębiorczości,
- bezpieczeństwo publiczne.

Zakłada się, że informacje na temat stanu realizacji Strategii będą przekazywane wszystkim zainteresowanym osobom i podmiotom m.in. poprzez media papierowe i elektroniczne, a także podczas bezpośrednich spotkań z przedstawicielami różnych grup społecznych, w tym mieszkańcami, przedsiębiorcami, działaczami organizacji pozarządowych.

Monitoring

Monitoring ma na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji danego programu, pozwala na identyfikację ewentualnych nieprawidłowości w jego realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt, umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń. Opracowanie systemu monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych, dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu zaplanowanych w Strategii celów. Pozwoli również na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a – w razie potrzeby – na wprowadzenie niezbędnych aktualizacji oraz korekt. Zakres monitoringu i ewaluacji Strategii wyznaczają określone w niej cele strategiczne oraz zaplanowane przedsięwzięcia.

Dla skutecznego prowadzenia monitoringu konieczne jest gromadzenie i analizowanie odpowiednich danych. Są to m.in.: trendy rozwojowe, wskaźniki ekonomiczne, czy dane na temat budżetu miasta. Stworzenie kompleksowej bazy danych zapewni przepływ informacji pomiędzy wszystkimi osobami i podmiotami, odpowiedzialnymi za wdrażanie Strategii.

Zakłada się, iż dane na potrzeby monitoringu będą zbierane na bieżąco. Podmioty zaangażowane w realizację poszczególnych zadań Strategii będą zobowiązane do przekazywania Koordynatorowi danych za rok poprzedni do końca lutego każdego roku. Pozyskiwane będą również informacje pochodzące ze źródeł zewnętrznych (np. GUS). Na tej podstawie opracowywane będzie coroczne Sprawozdanie z monitoringu Strategii, zawierające m.in. analizę wskaźników odzwierciedlających poziom realizacji założonych celów i zadań, jak również opis najważniejszych działań, podjętych w ramach Strategii.

Najważniejsze wymagania efektywnego monitoringu to:

- jasne i przejrzyste kryteria, pozwalające na obiektywną ocenę przebiegu procesu realizacji Strategii;
- dostarczanie podstaw do podejmowania decyzji, zarówno w kwestiach szczegółowych, jak i strategicznych.

Skuteczny monitoring musi obejmować ocenę przebiegu realizacji Strategii, tj. jej celów i zadań oraz uzyskiwanych efektów. Monitoring wypełnia zatem dwie podstawowe funkcje: sprawdzającą i korygującą. Funkcja sprawdzająca polega na zestawieniu wykonanych przedsięwzięć w relacji do zapisanych celów i zadań. W przypadku zadań niewykonanych należy ustalić przyczyny opóźnień lub innych odstępstw od przyjętych w Strategii założeń. Z kolei funkcja korygująca sprowadza się do dokonywania stosownych zmian zapisów Strategii, wynikających ze szczególnie istotnych okoliczności, których nie dało się przewidzieć w fazie tworzenia dokumentu lub w przypadku których ustalono, iż przyjęte założenia są niewłaściwe.

Ewaluacja

Celem ewaluacji jest dostarczenie nie tylko bieżących informacji na temat stanu realizacji Strategii, lecz przede wszystkim ocena rzeczywistych efektów podejmowanych działań. Badania ewaluacyjne prowadzone będą w trakcie jej realizacji (ewaluacja on-going) oraz po jej zakończeniu (ewaluacja ex-post). Działania ewaluacyjne będą mieć charakter

ustawiczny, a więc będą realizowane przez cały okres wdrażania dokumentu. Wyniki ewaluacji zostaną wykorzystane do wprowadzenia niezbędnych korekt w tym procesie. Zaplanowano partycypacyjny model ewaluacji, polegający na włączeniu przedstawicieli różnych środowisk, grup społecznych i sektorów: instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, lokalnych liderów, reprezentantów grup nieformalnych, czy wreszcie niezaangażowanych społecznie mieszkańców Kobyłki.

Kryteria ewaluacyjne:

Ewaluacja Strategii zostanie przeprowadzona w oparciu o następujące kryteria:

- **Adekwatność/trafność** – rozumiana jako ocena sposobu doboru zastosowanych instrumentów pod kątem realizacji celów Strategii (głównego i szczegółowych), a także ocena związku między zdefiniowanymi celami a **realnymi potrzebami**, które mają zostać rozwiązane dzięki interwencji publicznej,
- **Użyteczność** - rozumiana jako ocena stopnia dostosowania działań w ramach Strategii do potrzeb odbiorców (czy przedsięwzięcia te odpowiadają realnym potrzebom grup docelowych),
- **Efektywność** - rozumiana jako relacja poniesionych nakładów do uzyskanych efektów (czy Strategia przynosi pożądane efekty przy zakładanych kosztach, czy koszty te nie mogłyby być niższe, dając porównywalne efekty?),
- **Skuteczność** – rozumiana jako stopień realizacji założonych celów (głównych i szczegółowych),
- **Oddziaływanie/wpływ** – rozumiane jako ocena związku między podejmowanymi działaniami a osiąganiem założonych w Strategii celów (w tym oddziaływania dokumentu w szerszym ujęciu, tj. zmiany społecznej),
- **Trwałość efektów** – rozumiana jako ocena, w jakim stopniu uzyskane rezultaty będą widoczne w dłuższej perspektywie czasowej (czy jest prawdopodobne ich funkcjonowanie po zakończeniu finansowania, od czego zależy trwałość uzyskanych efektów – czynniki sprzyjające i niesprzyjające trwałości),

- **Spójność zarządzania** – rozumiana jako ocena sposobu zarządzania Strategią, w tym struktury organizacyjnej, komunikacji wewnętrznej, sposobu podejmowania decyzji, współpracy między partnerami itp.,
- **Wartość dodana** – rozumiana jako wystąpienie innych niż założone efektów wynikających z realizacji Strategii (pozytywnych lub negatywnych).

Ewaluacja będzie realizowana przez cały okres wdrażania Strategii, z wykorzystaniem różnych instrumentów. Przedsięwzięcia te realizowane będą w sposób etapowy. Do przeprowadzenia ewaluacji niezbędne są takie informacje, jak: dane statystyczne, raporty z monitoringu, raporty z kontroli, dane z badań społecznych.

Uzasadnienie

Zapisy ustawy o pomocy społecznej wskazują, że do zadań własnych o charakterze obowiązkowym gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kobyłka na lata 2021 - 2026 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Dokument ten jest najważniejszym dokumentem stanowiącym o realizowanej lokalnej polityce społecznej. Uwzględnia m.in. diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią oraz określa:

- 1) cele strategiczne projektowanych zmian,
- 2) kierunki niezbędnych działań,
- 3) sposoby realizacji strategii oraz jej ramy finansowe,
- 4) wskaźniki realizacji działań.

Projekt uchwały został poddany konsultacjom społecznym zgodnie z uchwałą XV/128/2019 Rady Miasta Kobyłka z dnia 21 października 2019 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z Miejską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego Miasta Kobyłka w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2019 r. poz. 14644). Konsultacje zakończyły się dnia 10 grudnia 2020 r. Projekt uchwały został skonsultowany z Miejską Radą Działalności Pożytku Publicznego w Kobyłce, która do 17 grudnia 2020 r. może zgłaszać swoje uwagi. Projekt uchwały został również poddany konsultacjom przez mieszkańców, instytucje oraz podmioty gospodarcze. Dodatkowo podczas całego procesu tworzenia dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odbywały się spotkania 14 osobowego zespołu roboczego ds. opracowania Strategii powołanego Zarządzeniem Nr 283/2019 Burmistrza Miasta Kobyłka z dnia 20 listopada 2019 r.